

INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

Medias makt i samhället

Porträtteringen av muslimer i samband med koranbränningarna
i svensk nyhetsmedia mellan åren 2020 - 2023

Examensarbete i mänskliga rättigheter, 30 hp
VT 2024
Emma Edwards
Handledare: Peter Johansson

Abstract

The purpose of this thesis is to investigate how the news media frame and represent Muslims in Sweden in relation to the recurring events of Quran burnings in recent years. The main resources that the result is based on is from 144 news articles and opinion pieces from four different newspapers, Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet and Sydsvenskan. To analyse these articles, three types of analytic frameworks are used: the agenda setting theory with focus on framing and priming, orientalism and Habermas philosophic approach to a civic forum for debate and participation. The method was a combination of a quantitative content analysis and a qualitative text analysis with a specific focus on Muslims' interpretive preference in the news articles. Bacchi's fourth question about what is left unproblematic in the problem representations was also used.

The main findings are that there has been a comprehensive news reporting about three different topics, which were identified in three different categorizations: *security*, *freedom of expression* and *violations*. In *Security*, Muslims were framed as rioters and terrorists connected to the Quran burnings. There was also some portrayal of Muslims and imams during the riots as sensible. In the category *Freedom of expression*, Muslims were framed as having an inability to understand Swedish values such as freedom of expression. Even though Muslims in some cases were portrayed as a vulnerable group, the main findings are that Swedish freedom of expression is portrayed as more fundamental. They were also portrayed as easily offended, when violated. Opinion articles went into more depth on the topics mentioned in the news articles and Muslims did not have a particularly large interpretative advantage.

Keywords: *frame, framing, representation, Muslim, Quran burning, newspapers, media, Sweden*

Word count: 19 972

Förord

Vilken resa det har varit! Den kunskap som jag bär med mig efter denna tid är oersättlig. Mänskliga rättigheter kommer för alltid vara det viktigaste vi har och det ska vi aldrig sluta kämpa för.

Jag vill tacka min handledare, Peter, för insiktsfulla råd och för ett stort stöd. Att ”vända på varje sten” beskriver våra handledningar bra.

Till sist vill jag också tacka min älskade sambo, familj och vänner för ert stöd under denna prövande och spännande tid. Även min vän, Hedda, som med sin peppande inställning och vassa klokhet kunde slänga sig in i långa samtal om idébollning och uppsatsstruktur. Utan er hade jag aldrig klarat mig så här långt, hjärtligt tack!

Denna period av uppsatsskrivande samt de senaste två åren har givit många intressanta samtal om mänskliga rättigheter i Sverige och världen. Vi behöver se världen mindre i svart och vitt och mer i medmänsklighet och förståelse. Tacksamheten för alla dem som har vågat strida för de rättigheter vi idag får åtnjuta ska tas på allvar. En rättighet ska inte urholkas, den ska utövas.

Emma Ewards

Göteborg, 2024-05-10

Innehåll

1. Inledning och problemformulering	7
1.1 Syfte och frågeställningar.....	9
1.2 Avgränsningar.....	10
1.3 Disposition.....	11
1.4 Källkritik	11
2. Metod.....	12
2.1 Datainsamlingsmetod.....	13
2.1.1 Urval.....	13
2.1.2 Material och tillvägagångssätt	14
2.2 Metoddiskussion och analys av databearbetningen	15
3. Forskningsetisk diskussion.....	18
4. Tidigare forskning.....	18
4.1 Forskning inom medieanalys kopplat till olika områden	18
4.1.1 Medierapportering i omvärlden.....	19
4.1.2 Historiskt perspektiv - muslimer, islamofobi och islam.....	20
4.1.3 Porträttering och representation av muslimer i medierapportering.....	20
4.2 Studiens bidrag.....	23
5. Teoretiskt ramverk	24
5.1 Media och allmänheten	24
5.2 Robert M. Entmans <i>framingtheory</i>	25
5.2.1 <i>Dagordningsteorin, priming och gestaltningsteorin</i>	25
5.3 Orientalism	26
5.4 Habermas.....	27
6. Resultatredovisning och analys	28
6.1 Bilden av muslimer.....	29
6.2 Nyhetsartiklar.....	30
6.2.1 <i>Muslimers tolkningsföreträde i nyhetsartiklarna</i>	37
6.3 Opinionsartiklar.....	37
6.4 Delar som missas i artiklarna och som blir oproblematiserade.....	46
7. Diskussion och sammanfattande slutsatser	47
7.1 Diskussion	47
7.2 Sammanfattande slutsatser.....	54
8. Nya forskningsproblem och slutdiskussion.....	56
Källhänvisning.....	58

Tabellförteckning

<i>Tabell 1</i> – Exempel på kodord som placerades i de identifierade kategorierna kopplat till koranbränningar.....	29
--	----

Förkortningslista

(Unesco) Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation

(Mångfaldskonventionen) Konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar

(ICERD) Internationell konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering

(ICCPR) Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter

(SOU) Statens offentliga utredningar

(CERD-kommittén) FN:s rasdiskrimineringskommitté

(NGO) Icke-statlig organisation

(FN) Förenta nationerna

(HRC) Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter

(Frame/Framing) Gestalta/Gestaltning

1. Inledning och problemformulering

I SOU 2016:30 beskrivs att forskning visar hur medierapporteringen av både etniska minoriteter och personer med utländsk bakgrund, antingen rapporteras i negativa, stereotypiska eller rasistiska aspekter (SOU 2016:30:333-334). I SOU 2018:50 förklaras att public service har ett speglingsuppdrag om att dess verksamhet ska följa ett jämställdhets -och mångfaldsperspektiv (SOU 2018:50:136-137). Stuart Allan (1999) fyller i med att den journalistik som genomsyrar väst har formats genom ett vithetsperspektiv och som påverkar ramarna för hur nyheter framförs, även för de journalister som har minoritetsbakgrund. Hur nyheterna formas kommer från den vita, sociala och kulturella erfarenhetsbakgrunden, vilket också bestämmer vad som är rätt respektive objektivt i media, där Allan även påpekar att det behöver ske en förändring i både redaktionskulturen och i nyhetsvärderingen (Allan 1999 se SOU 2016:30:335).

För att medierna ska uppfylla sitt uppdrag om att ge ut mångsidig information behöver det finnas ett brett material i medieutbudet som kan bidra till detta. Samtidigt finns det inte tillräckligt med medieforskning som kan beskriva sambandet mellan mediernas innehåll och den etniska och kulturella mångfalden (SOU 2016:30:343). Karin Creutz-Kämppi (2008) har bland annat diskuterat de olika diskurserna av islam som visas i svenskspråkiga dagstidningar i Finland utifrån debatten om karikatymålningarna av Muhammed (Creutz-Kämppi, 2008:295). Creutz-Kämppi fann att det i många artiklar skapades ett tydligt *vi* och *dem*, *Västvärlden* och *islam* (Creutz-Kämppi, 2008:299). I de diskurser som Creutz-Kämppi presenterar, representeras muslimer på fyra olika sätt i media, där muslimer och islam beskrivs som våldsamma, att väst måste hjälpa underutvecklade islam, att religion är ett bakåtsträvande problem medan väst innehar olika universella värden och normer samt att islam är en ideologisk och hotfull motsats till västs nationer (Creutz-Kämppi, 2008:299-303). Detta har även undersökts i svensk kontext. Diskrimineringsombudsmannen gav förvaltningsmyndigheten i uppdrag att genomföra en undersökning kring representationer av muslimer i svensk nyhetsrapportering och resultatet var att de beskrevs i samband med hot, våld eller spänningar i samhället (Axner, 2015:59-60). Islam och muslimer skildras som problem ihop med *vi* och *dem* och även positiva artiklar tenderade att vinklas till det negativa (Ibid).

Olika mänskliga rättigheter som blir aktuella i denna studie är flera och presenteras nedan. Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation (Unesco) skriver att målen för konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar [Mångfaldskonventionen] är ”att skydda och främja mångfalden av kulturyttringar” och ”att skapa förutsättningar för kulturerna att fritt kunna blomstra och samspela och på så sätt berika varandra” (Unesco, 2015:20). I artikel 2.1, beskrivs det hur det ska finnas

”Respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna” (Unesco, 2015:21), i form av skydda och främja kulturell mångfald inom mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som yttrandefrihet, informationsfrihet och kommunikationsfrihet samt att kulturyttringen garanteras för individerna (Ibid). I internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter [ICCPR] (SÖ 1971:42) har artikel 18, 19 och 20 relevans. I artikel 18.1 beskrivs det hur alla har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet (SÖ 1971:42). I FN-kommitténs allmänna kommentar för artikel 18 i ICCPR beskrivs det hur yttrandefrihet är lika skyddad som religionsfrihet inom en stat och att det inte ska göras några skillnader mellan dessa (Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter [HRC], 1993, para. 1). I artikel 20.2 i ICCPR uttrycks att ”Allt främjande nationalhat, rashat eller religiöst hat, som innebär uppvigling till diskriminering, fiendskap eller våld, skall vara förbjudet i lag” (SÖ 1971:42). Kopplat till HRC:s allmänna kommentar för artikel 20 i ICCPR förklaras det att allt nationellt, rasistiskt eller religiöst hat som utgör incitament för diskriminering, fientlighet eller våld skall vara förbjudet enligt lag, vilket också är kompatibelt med artikel 19 (rätten till yttrandefrihet) om skyldigheter och ansvar (Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter, 1983, para. 2). Artiklarna från ICCPR är också relevanta till internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering [ICERD] (SÖ 1971:40). I förhållande till den svenska kontexten har yttrandefriheten en koppling till den svenska pressetiken, en samling regler som ska ge riktlinjer för press, radio och tv (Medieombudsmannen, u.å.). De nyheter som publiceras ska vara av vikt och betydelse för medborgarna och det innefattar att ge korrekta nyheter, felaktiga sakuppgifter ska bemötas, enskildas privatliv ska respekteras, visa varsamhet med bilder, båda sidor ska höras och det ska finnas en försiktighet med namn (Ibid).

Vidare har Sverige under flera års tid präglats av olika typer av koranbränningar, manifestationer och upplopp (Andersson, 2023). Det genomfördes koranbränningar år 2020, 2022 och 2023 (Larsson, 2022). Regeringen menar att säkerhetsläget inte är lika starkt längre, både på grund av koranbränningarna i Sverige och den desinformationskampanj som förs mot Sveriges socialtjänst både nationellt och internationellt. Följden av detta är att terrorhotnivån har höjts från tre till fyra på en femgradig skala av Säkerhetspolisen. För att stärka Sveriges säkerhet menar regeringen att det i nuläget genomförs en utredning kring ordningslagen. Denna ordningslag väntas vara färdig i juli 2024 (Regeringskansliet, 2023).

Flera icke-statliga organisationer kritiserar regeringen för sin utredning om ordningslagen och lagstiftningen kring hets mot folkgrupp. Amnesty och Civil rights defenders menar att det visas ett ensidigt fokus på säkerhetsintresset och att regeringen inte tar hänsyn till den systematiska rasism och diskriminering som sker mot muslimer (Amnesty, 2023; Civil

rights defenders, 2022). Det skulle kunna hota demonstrations- och yttrandefriheten, men också hets mot folkgrupp i samband med koranbränningarna, vilket skulle gå emot olika internationella dokument om mänskliga rättigheter (Ibid).

FN:s rasdiskrimineringskommitté har likt Amnesty kritiserat Sveriges åtaganden för att förhindra hets mot folkgrupp och rasism, då det fortfarande förekommer hets mot folkgrupp mot afrosvenskar, judar, muslimer och romer, mest under valkampanjer, men också i media och på internet (CERD-kommittén, 2018:2). Kommittén kritiserar bland annat den hets mot folkgrupp som förekommer mot muslimer, exempelvis olika attacker mot moskéer, rasistiska hatbrott och hatpropaganda mot muslimska minoritetsgrupper, särskilt muslimska kvinnor. Kommittén uttrycker också bekymmer för det segregerade samhället och att muslimska minoritetsgrupper inte får tillgång till sysselsättning och bosättning utanför segregerade områden. Det framkommer även kritik mot den stereotypa framställningen av muslimer i media och inom politiken (CERD-kommittén, 2018:4).

Samtidigt som det finns varierande forskning om muslimers representation i nyhetsmedia förekommer det fortfarande kritik vid exempelvis koranbränningar, om att Sveriges regering inte tar hänsyn till systematisk rasism. Vidare finns det kritik om att mediebevakningen bidrar till att underminera muslimers mänskliga rättigheter. Denna kritik har bland annat kommit från både olika icke statliga organisationer (NGO:s), Förenta nationerna (FN), myndigheter och forskning. Kopplingen mellan muslimer och koranbränningar kan visa på ett perspektiv om hur muslimer blir porträtterade i svensk nyhetsmedia kring koranbränningar och belysa problematiken kring om det sker en diskriminerande porträttering. Yttrandefrihet, pressfrihet, religionsfrihet, rashat och religiöst hat är olika aspekter av mänskliga rättigheter som blir aktuella att studera. Detta med koppling till att undersöka vilka föreställningar och uppfattningar som finns om muslimer i svensk medias porträttering av muslimer och i samhället.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur nyhetsmedia porträtterar och representerar muslimer. Följande frågeställningar blir därmed aktuella att studera:

- Vilka bilder ges av muslimer i medierapporteringen?
- Vilka skillnader finns mellan nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna i hur muslimer blir representerade?
- *På vilket sätt påverkar det muslimers representation i nyhetsmedia?*
- I vilken utsträckning ges muslimer möjlighet att komma till tals i rapporteringen?

1.2 Avgränsningar

Studiens centrala fokus kommer vara på gestaltningen och representationen av muslimer i nyhetsmedia kopplat till koranbränningar. Det har även förekommit andra typer av manifestationer och demonstrationer mot andra religiösa samfund, men eftersom koranbränningar blivit särskilt uppmärksammade i nyhetsmedia de senaste åren var det relevantt att studera koranbränningar. Det var särskilt aktuellt att studera åren mellan 2020 och 2023, eftersom koranbränningar blev uppmärksammade i större omfattning. Det var inte möjligt att studera all typ av nyhetsmedia, radio och tv eller andra externa och interna kanaler. Området blev således avgränsat till tryckt press med fokus på nyhetsmedia och opinionsjournalistik. I materialet valdes att utesluta alla typer av tidningsartiklar som relaterade till internationella händelser, åsikter och reaktioner utanför Sveriges gränser, eftersom studien enbart ska fokusera på svenska nyheter. I bearbetningen av artiklarna var det ett omfång av artiklar som inte togs med i analysen, detta var för att de hade ett starkt fokus på internationella nyheter, åsikter och reaktioner. Dessa artiklar hade en upprepande skildring av nyheter kopplat till Nato-inträdet, stormningar av svenska ambassader utomlands, bränningar av svenska flaggor och demonstrationer mot Sverige, muslimska länder som på olika sätt fördömde Sverige, exempelvis koranbränningarna och att Sveriges socialtjänst kidnappar muslimska barn. Alla dessa nyheter hade kunnat bidra till bilden av hur muslimer gestaltas och representeras. Artiklarna präglades även av Sveriges reaktioner mot ovan nyheter som cirkulerade utomlands. Nyhets- och opinionsartiklars reaktioner var på hur ovan händelser kunde påverka processen om medlemskap i Nato, spridandet av desinformation, hot om terrorism och islamister, där den muslimska världen sågs bakåtsträvande och som teokratiska stater. Reaktionerna beskrevs av både politiker, offentliga personer och andra samhällsmedborgare som inte ansåg dessa perspektiv som välkomna i Sverige. Konsekvenserna av att inte ha med dessa artiklar kan bli att inte hela bilden om muslimer kommer med och centrala artiklar och nyheter kan missas i analysen. Troligen hade dessa artiklar påverkat utfallet i studien, men fokuset i denna studie är dock på Sverige och hur muslimer gestaltas och representeras i samband med koranbränningarna. Det bidrar till en av de många bilder som kan målas upp av nyhetsmedia och opinionsjournalistiken av muslimer i dagens Sverige. Av 365 artiklar exkluderades 221 artiklar från analysen, som relaterade till ovan nämnda internationella händelser, åsikter och reaktioner. Sammanfattningsvis var det 144 artiklar kvar att analysera, varav 93 var nyhetsartiklar och 51 opinionsartiklar.

1.3 Disposition

I resultatredovisningen kommer sex olika kapitel att presenteras. Kapitel 6. tar upp grundläggande information om antalet artiklar, skribenterna i artiklarna och vilka identifierade kategorier som ligger till grund för analysen. I kapitel 6.1 presenteras en övergripande bild kring hur muslimer blev gestaltade. Kapitel 6.2 presenterar resultatet och analysen av nyhetsartiklarnas gestaltning av muslimer kopplat till koranbränningarna. I kapitel 6.2.1 presenteras muslimers tolkningsföreträdare i nyhetsartiklarna och ska synliggöra i vilken utsträckning som muslimer kommer till tals. Avsnitt 6.3 liknar strukturen från avsnitt 6.2, där resultatet och analysen presenteras från opinionsartiklarna. Slutligen, i avsnitt 6.4 presenteras de delar som inte blev problematiserade i materialet från artiklarna, i relation till Bacchis metod ”What’s the problem represented to be?”.

1.4 Källkritik

Studien anpassade sig till de fyra källkritiska kriterierna, tid, beroende, äkthet och tendens (Leth & Thurén, 2000:23). I förhållande till *tid* reflekterades det kring att studiens material skulle vara närliggande i tid, vilket ledde till att åren mellan 2020 och 2023, som präglades av flera koranbränningar skulle vara lämpliga. Flera av källorna från tidigare forskning och teori som användes hade ett stort tidsspann, då vissa källor sträckte sig tillbaka till 70-talet. De användes endast om det var den ursprungliga källan, exempelvis Edward Saids teori, *orientalism*. Andra källor som sträckte sig cirka 20 år tillbaka i tiden kom från en känd databas, eller Sveriges regerings hemsidor, som uppdateras med jämna mellanrum (Ibid). Andra sätt för att kontrollera att källor var uppdaterade var genom att jämföra två oberoende källor med varandra och minska risken med att de skulle vara felaktiga (Ibid). Detta genom att först söka sig till ursprungskällan eller utgå från vetenskapliga texter och artiklar som gått igenom en referensgranskning av experter innan publicering (peer review), vilket minskade risken för trädning (Ibid). Efter att ha kontrollerat vilka aktörerna var som producerade källan, stärktes också äktheten på källan (Leth & Thurén, 2000:24). I studien var det även relevant att reflektera över tendentiösa källor och att det alltid kan finnas en möjlighet att de källor som används kan ha ett bakomliggande motiv (Leth & Thurén, 2000:26). Källor som är från Sveriges regering, NGO:s, FN eller forskning kan innehålla felaktigheter för att förvränga sanningen på ett subtilt sätt (Leth & Thurén, 2000:30). Det kräver då att det alltid finns en medvetenhet om att det kan finnas en bakomliggande tanke (Ibid). Generellt kan muslimer och koranbränningar vara en polariserad fråga och kopplat till studiens resultat kan det vara relevant att vara medveten om att flera olika världsbilder kan krocka med varandra i detta ämne. Om det är svenska

källor, exempelvis från Sveriges regering, är det nödvändigt att vara medveten om att detta är den västerländska världsbilden och att det kan krocka med andra länders världsbilder som inte hör till väst (Leth & Thurén, 2000:31).

2. Metod

För att besvara studiens frågeställningar kommer det användas en kvalitativ och kvantitativ metod. Fråga ett och två kommer att besvaras med kvalitativ metod och de metodologiska frågorna kring problemets inramning samt fråga fyra från Bacchis sex analytiska frågor. Den kvantitativa metoden kommer att användas i materialet för att bidra till svaret på fråga tre, då det delvis kommer visa på i vilken utsträckning som muslimer kommer till tals i rapporteringen, genom att kontrollera i vilken utsträckning som muslimer får möjlighet att komma till tals. Nedan kommer datainsamlingsmetod tillsammans med urval och material att lyftas, samtidigt som databearbetningen presenteras ihop med metoddiskussionen. I avsnittet om metoddiskussion genomförs även en reflektion kring olika frågor rörande validitet och reliabilitet.

Kvantitativ metod

Det är relevant att använda sig av kvantitativ innehållsanalys för att finna olika kategorier, som exempelvis kan vara antalet förekomster eller platser som kategorier får (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017:198). Det kan visa på det centrala i artiklarna (Ibid), då det kan argumenteras för att händelser som ofta är förekommande också tar stor plats i nyhetsrapporteringen (Ibid). Med hjälp av olika typer av datorprogram för kvalitativ och kvantitativ textanalys, i detta fall NVivo, blir det möjligt att på ett effektivt sätt gå igenom stora mängder datamaterial, för att exempelvis identifiera representationen av muslimer i media (Esaiasson et al. 2017:199). Det är möjligt att göra en kvantitativ innehållsanalys på tre olika sätt. Det kan ske på ett beskrivande sätt, där innehållet studeras. Det kan också handla om hur innehållet kan stå i relation till olika normer och hur det förefaller. Den förklarande innehållsanalysen kan ge förståelse för den beroende och oberoende variabeln (Esaiasson et al. 2017:200-201). Utifrån den innehållsanalys som denna studie ämnar göra har det relevans att titta på materialet från ett beskrivande perspektiv, då det blir centralt under databearbetningen av materialet.

Kvalitativ metod

Kvalitativ textanalys fokuserar på den meningsskapande processen och vad en mening är och hur den beskrivs och som analyseras tillsammans med det analytiska verktyget (Esaiasson et al.

2017:211). Beroende på vem det är som talar, en politiker, organisation eller expert, kan det skapa olika sociala kontexter för hur meningar blir presenterade (Ibid). I en textanalys är det mindre fokus på 'varför', och mer på vad, vilka, hur och vilken sorts idéer som är aktuella i det språkliga sammanhang som presenteras i texternas utveckling över tid och platser (Esaiasson et al. 2017:212).

Systematiserande undersökningar används för att analysera material och dess meningar på ett tematiskt och systematiskt sätt. Detta genom att synliggöra relevanta delar av textinnehållet och skapa olika kategorier (Ibid). Det analytiska redskapet används för att belysa problemställningen i olika preciserade frågor, som också kommer att lösa forskningsproblemet (Esaiasson et al. 2017:216). Vad som bestämmer det analytiska redskapets frågor är valet av det analytiska begreppet som kommer att vara en vägledande riktning under den kvalitativa textanalysen (Ibid). Olika exempel på analytiska begrepp är representation, frames eller framing, normer och narrativ (Esaiasson et al. 2017:216-222). Representation kan vara användbart i analysen av att se hur olika ord, begrepp eller symboler används i texter för att förstå verkligheten, exempelvis inom policyanalys (Ibid:216-217). Framing (Esaiasson et al. 2017:218) eller gestaltning, (Strömbäck, 2014:113) gör det möjligt att tolka olika samhällsfenomen och hur de representeras samt inramas på diverse sätt. Detta kan vidare påverka väljare och relationer mellan medborgare, där det kan fattas strategiska beslut av politiker om hur de vill framställa eller inrama ett visst fenomen (Esaiasson et al. 2017:218).

2.1 Datainsamlingsmetod

2.1.1 Urval

Fyra tidningar har valts ut med anledningarna att täcka områden som haft koranbränningar, få en spridning rent geografiskt på tidningarna och nå olika politiska inriktningar. I en räckviddsrapport, gjord av Kantar Sifo (2023) räknas Göteborgs-Posten, Sydsvenskan och Svenska Dagbladet till storstadstidningar medan Aftonbladet räknas till kvällspress. Tidningarna hade några av de större printräckvidderna som nådde läsare, exempelvis mellan maj och augusti 2023. Då hade Göteborgs-Posten en printräckvidd på 229 000, Sydsvenskan 134 000, Svenska Dagbladet 286 000 och Aftonbladet 392 000 (Kantar Sifo, 2023). Svenska Dagbladet är oberoende moderat och är belägen i Stockholmsområdet, även Aftonbladet är placerat i Stockholm, men går under beteckningen obunden socialdemokratisk. Göteborgs-Posten är placerad i Göteborg och har beteckningen oberoende liberal. Sydsvenskan är placerad i Malmö och är en oberoende liberal tidning.

Många av de tidningar som produceras inåt i landet och mot norr valdes bort, exempelvis Norrländska socialdemokraten, Östersundsposten och Värmlands folkblad på grund av att koranbränningar som händelser förekommer i större utsträckning mot storstäderna. Händelserna har bland annat varit riktade mot de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Tidningar som inte var geografiskt placerade runt dessa områden exkluderades från studien.

2.1.2 Material och tillvägagångssätt

I sökandet efter material till denna studie genomfördes ett flertal materialsökningar i Göteborgs Universitets bibliotekstjänst *Retriever Research* mellan 01-02-24 och 16-02-24. I denna materialsökning användes sökorden *islam**, *nationella minoriteter*, *minoritet**, *muslim**, *koranbränning** och *moské** mellan åren 01-01-20 och 31-12-23. I sökningarna fanns det först ingen begränsning i antal tidningar, då avsikten var att göra en första initierad granskning av innehållet. Det var möjligt att identifiera flera teman och som berörde använda sökord. *Muslim**, *koranbränning**, *islam** och *moské** var de sökord som var mest återkommande i artiklarna, med varierande ingång och perspektiv och som även blev studiens urval. Sökorden valdes utifrån studiens problemställning, syfte och forskningsfrågor. Andra typer av minoriteter var också möjliga att uppfatta exempelvis judar, men som inte var lika dominerande i nyhetsartiklarna som muslimer. Därefter begränsades materialsökningen ytterligare, med att endast inkludera de fyra svenska nyhetstidningarna Sydsvenskan, Aftonbladet, Svenska Dagbladet och Göteborgs-Posten på ett övergripligt sätt, då tidningarna tidigare visade resultat på ett högt antal träffar. I nyhetsartiklarna var det möjligt att, likt tidigare sökningar, uppfatta de fyra sökorden *muslim**, *koranbränning**, *islam** och *moské** som de mest framträdande, i olika gestaltningar. Den första söksträngen genererade i 662 träffar, den andra i 223 träffar och den tredje i 610 träffar¹. Genom att läsa artiklarna valdes alla artiklar ut som refererade till olika koranbränningar i Sverige eller sökorden. Validiteten kontrollerades i samband med att studien hade flera söksträngar, med anledning att centralt material inte skulle missas under materialsökningen. Det kontrollerades också att artiklar som relaterade till internationella åsikter och händelser inte togs med. Det hade genererat i ett för omfattande material och som inte hade varit inom ramarna för denna studie.

De artiklar som valdes ut utifrån de tre söksträngarna var 568 stycken. Artiklar som hade koranbränningar som huvudfokus var studiens prioritet i datainsamlingen, med fokus

¹ Söksträngarna: 1. *muslim* AND koranbränning**. 2. *moské* AND koranbränning**. 3. *islam* AND koranbränning**

på muslimers porträttering i dessa. Andra artiklar kunde relatera till kända koranbränningar i Sverige, men som inte var huvudämnet i artikeln. Materialet blev kontrollerat efteråt för att exkludera eventuella dubletter. I relation till studiens validitet var det möjligt att identifiera en ökning av dubletter, i samband med att den andra och tredje sökningen gjordes. Detta tyder på att stora delar av området kring nyheter om muslimer och koranbränningar blev innefattade i materialet. Med anledning av att det förekom en stor mängd dubletter i den andra och tredje söksträngen och att studiens fokus var på specifikt *muslimer*, togs beslutet att endast inkludera materialet från den första sökningen som genererades i 365 artiklar.

De tidningar som valdes ut till denna studie var Sydsvenskan, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten och Aftonbladet. Dessa valdes ut med anledning till att avgränsa materialinsamlingen och få en bredd både i olika politiska inriktningar och geografiska placering. Valet av användningen av flera större tidningar var för att få ett stort omfång på artiklar. Det var även relevant att undersöka hur muslimer blivit porträtterade i nyhetsrapporteringen respektive opinionsjournalistiken, och skillnader i hur olika nyhetstidningar uppmärksammat ämnet.

2.2 Metoddiskussion och analys av databearbetningen

Metoden består av en kombination mellan kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ textanalys. Studien kommer också att genomföra en systematiserande undersökning, för att belysa och få en förståelse för olika delar av innehållet och dess ord samt skapa kategorier utifrån informationen från nyhetsartiklarna (Esaiasson et al. 2017:213).

I föreliggande studie blir det av intresse att se vems eller vilkas röster som används i skrivandet av nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna för att visa på vilka det är som får störst utrymme i artiklarna. För att fördjupa analysen ytterligare är den kvalitativa textanalysen, tillsammans med det analytiska begreppet *gestaltning*, en lämplig funktion i detta. Denna metod kan rama in nyhetsmedias porträttering av muslimer kopplat till koranbränningar och på ett fördjupat sätt studera denna inramning på aktörsnivå (Esaiasson et al. 2017:218). För att studera materialet placeras det in i olika koder som skapas i samband med att materialet bearbetas. Efter att ha tolkat koderna och hittat mönster mellan dem slås dessa ihop i större kategorier för att tydliggöra det som är framträdande i materialet. Kodningen ger utrymme att tolka materialet för att plocka ut ord eller meningar som är återkommande i probleminramningen, genererar olika karaktärsdrag, motiv och handlingskapaciteter för probleminramningen, olika orsaker för problemen i artikeln, likaså lösningar (Esaiasson et al. 2017:218-219). I samband med att koderna slås ihop till olika kategorier kommer dessa sedan att ligga till grund för den kvalitativa

analysen. Nedan presenteras de frågor som var aktuella att ställa till nyhetsartiklarna utifrån den kvalitativa metoden,

1. “Hur är ‘problemet’ inramat? Med andra ord, vilken *sorts* problem frammas detta som, och *för vem* presenteras detta vara ett problem?
2. Vilka sorters *subjekt* (alltså aktörer) finns med i inramningen? Med vilka karaktärsdrag, motiv, och handlingskapaciteter presenteras de?
3. Hur är *orsaken* till problemet inramat? Vem eller vad presenteras som problemets orsak?
4. Hur är *lösningen* på problemet inramad? Vilka handlingsalternativ möjliggörs, givet hur problemet presenteras?” (Esaiasson et al. 2017:218-219).

Utöver den andra kvalitativa frågan blir det även relevant att få med en kvantitativ aspekt i *vilka* det är som får möjlighet att tala i nyhetstidningarna, eftersom det också kan visa i vilken utsträckning som muslimer får delta i rapporteringen och även hur muslimer presenteras. Detta kommer att presenteras under avsnitt 6.2.1 *Muslimers tolkningsföretråde i nyhetsartiklarna*. Vidare kan Carol Bacchis (2009) metod om problemrepresentationer studera vad det är som inte finns med eller vad som utestängs i rapporteringen. Bacchi (2009) menar att det finns sätt att studera olika problemrepresentationer som går att finna i policys och även media, där grunden är att se vad som inkluderas eller inte och att även kunna tänka mellan flera områden (Bacchi, 2009:xii, xvii, xviii, xx). Bacchi presenterar 6 olika frågor för att kunna analysera texter kring dess problemrepresentationer (Bacchi, 2009:2). En av frågorna som blir aktuella att använda är den fjärde frågan “What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the ‘problem’ be thought about differently?” (Bacchi, 2009:12). Här är det lämpligt att fundera på vad som inte tas med i nyhetsrapporteringen och om det finns andra vinklar bakom de händelser eller personer som presenteras i media (Bacchi, 2009:13). Detta avsnitt kommer att lyftas under avsnitt 6.4 *Delar som missas i artiklarna och som blir oproblematiserade*.

Validitet och reliabilitet

I genomförandet av en studie, finns det en möjlighet att forskaren blir påverkad av materialet. Denna studie hade ett omfattande material, som kodades noggrant upprepade gånger för att alla bilder av muslimer i samband med koranbränningar skulle tas med. Strömbäck (2014) menar att människor har en tendens att söka sig till information som stämmer överens med tidigare kunskaper och erfarenheter som bekräftar deras mentala kognitiva scheman (confirmation bias)

(Strömbäck, 2014:97). Som forskare har du inte en helt neutral bakgrund, eftersom alla påverkas av att bekräfta sina kognitiva scheman genom att associera ting och aktörer med olika attribut (Ibid). Under datainsamlingen var det stort fokus på att samla in artiklar som relaterade till muslimer kopplat till koranbränningar, det betyder att jag som forskare från början går in i materialet med ett par glasögon. Det behöver därför finnas en medvetenhet om att hjärnan undermedvetet kommer att sälla bort det som inte stämmer överens med det kognitiva schemat, vilket betyder att jag konstant kommer behöva ha en kritisk blick på det jag tolkar. Det kan även kopplas till Bacchis reflektioner om en forskarens förmåga till reflexivitet (Bacchi, 2009:19). Forskaren behöver vara medveten om dess egen påverkan och problem som kan ge inflytande i resultatet (Ibid). I uppsatsen har jag därför eftersträvat att vara medveten om min bakgrund som västerländsk medborgare och hur det påverkar mitt sätt att förstå svenska dags- och kvällstidningar. Detta eftersom jag till största del endast blir exponerad och påverkad av information från svenska medier eller olika plattformar för sociala medier. Min forskarposition påverkas inte heller av att exempelvis ha erfarenheter av att tillhöra en utsatt grupp i samhället.

Artiklarna som användes i studien valdes ut från mediearkivet Retriever Research och som kodningen baserades på. I samband med källhänvisningen till artiklarna utifrån tidningarnas digitala motsvarighet, kunde de skilja sig från originalartikeln i Retriever Research. Artiklarna kunde ha uppdaterats, där de exempelvis hade en annan rubrik, blivit återpublicerade en dag senare och så vidare. Därav kan det vara artiklar som inte har identiska rubriker eller samma publiceringsdatum, likt de som blir länkade i källhänvisningen. Dock är innehållet i artiklarna detsamma.

Materialet som användes till denna studie har valts ut med kopplingen till muslimer och koranbränningar och som nämndes ovan valdes det ut i samband med tre olika söksträngar, för att centralt material inte skulle missas, men också att det dubbelkodades för att stärka validiteten (Ekengren & Hinnfors, 2012:75-77). En gång med utgångspunkt från de kvalitativa frågorna och en andra gång när skillnader mellan nyhetsartiklar och opinionsartiklar skulle identifieras. Kodningen för textanalysen i tidningarna och artiklarna genomfördes på samma sätt, där de kvalitativa frågorna utgjorde grunden i kodningen. Fråga 1-2 användes i nyhetsartiklarna och fråga 3-4 användes i opinionsartiklarna för att säkerställa en stark reliabilitet. En nackdel med att endast välja söksträng nummer ett, var att det kunde missas relevanta artiklar från söksträng två och tre, eftersom många artiklar i de två sista söksträngarna var dubletter (Ibid). Studiens resultat baserades även på ett omfattande kodningsschema, som definierade på vilket sätt citat från artiklarna skulle kunna identifieras till olika kategorier.

3. Forskningsetisk diskussion

Några etiska principer forskare ska efterfölja är: ärlighet, tillförlitlighet, objektivitet, opartiskhet och oberoende, öppen kommunikation, skyldighet att värna forskningspersonernas intressen, rättvisa och skyldighet att ta hand om nästa generations forskare (Vetenskapsrådet, 2017:69). Då denna studie inte har någon metod som kan påverka enskilda människor specifikt, exempelvis genom kvalitativa intervjuer, innebär det att forskarrollen inte riskerar etiska komplikationer och risker i lika hög utsträckning (Vetenskapsrådet, 2017:26). Även om studien nämner personer vid namn som citeras i artiklarna har journalisten redan gjort ett övervägande val i att publicera deras namn. Forskarens ansvar kan vara att inte förvränga någonting i citatet som skulle kunna påverka den enskilda personen. En aspekt som får högre relevans är undersökningens felkällor och tillförlitlighet, eftersom det kan påverka hållbarheten i resultatet (Vetenskapsrådet, 2017:28). Under kodningen av materialet lades stor vikt på att vara uppmärksam under databearbetningen och vara kritisk mot materialet för att inte utesluta delar av materialet som visade på olika motsatser, även om det inte fanns teoretiskt utrymme, kopplat till dagordningsteorin, priming och gestaltning (Ibid). Metoden och empiriska data redovisades tydligt och det materialet som inte användes i studien blev explicit förklarad i avsnitt 2.1.2 *Material och tillvägagångssätt* i denna studie. Avsnittet förklarade att nummer två och tre av de sammanlagt tre söksträngarna i datainsamlingen inte blev utvalda (Vetenskapsrådet, 2017:52-53).

4. Tidigare forskning

4.1 Forskning inom medieanalys kopplat till olika områden

Vid sökning kring tidigare forskning kopplat till media, representation och gestaltning har flera olika typer av sökningar gjorts. De forskningsområden som har täckts är forskning kopplat till medieanalys, där olika slags analyser som gjorts i samband med gestaltning och representation har varit aktuella. Medieanalys har sökts både i samband med muslimer, olika typer av religion, kvinnor, handikappade, flyktingar, Sverige och världen. Söksträngarna har bestått av varierande uppbyggnad och konstruerats utifrån sökord som; *media, newspaper*, framing, representation, muslim*, jew*, hindu*, buddhist*, christian*, west*, east*, sweden, minorit*, religion, disability, women*. Då syftet var att studera nyhetsmedias porträttering och representation av muslimer fanns det ett flertal studier inom medieforskningen som var relevanta att lyfta.

Matt Evans (2011) och Nimas Ayu Rahardini (2023), menar att media har en förmåga att påverka både den 'sociala sammanhållningen' (Evans, 2011:251) och 'sociala

förhållanden' (Ayu Rahardini, 2023:199). Evans menar att allmänheten har ett stort utbud på mediakällor, som gör att de kan ringa in det område som de är intresserade av. Nyheter anpassas därmed efter människors intressen och förutfattade meningar, samtidigt som media förstärker bilderna mellan olika grupper, då en starkt segregerad media lockar desto fler läsare (Evans, 2011:249-251). Media kan genom lingvistiska strategier använda språket för att styra läsarens tolkningar och instämna med det media förmedlar (Ayu Rahardini, 2023:199). Ju mer läsarna påverkas desto mindre kan de tolka nyheterna utifrån sitt eget perspektiv och det ökar behovet av att vara mer källkritiska gentemot information som trendar för och emot (Ibid). Det har inte endast gjorts studier kring muslimers gestaltning i media, utan medieforskningen har undersökt andra grupper som påverkas av medias gestaltningar. Det har exempelvis studerats utifrån en medierapportering om våld mot kvinnor (Meltzer, 2023:13,15-16; Karlsson, Lila, Gracia & Wemrell, 2021:1519), migranter (Okoye, 2022:2166), utsatta grupper som judar (Bharat, 2021:38-39; Koch & Hüsser, 2023:11), flyktingar (Dimitrova, Ozdora-Aksak & Connolly-Ahern, 2018:543) och funktionsnedsatta personer (Lindberg & Bagga-Gupta, 2021:58).

4.1.1 Medierapportering i omvärlden

Vidare har andra studier som studerat nyhetsrapporteringen från olika delar av omvärlden, förklarat att media vinklar sin nyhetsrapportering och som i rapporteringen kan presenteras i form av en stereotypisk spegling mot olika typer av grupper, som muslimer, judar och kvinnor. Detta i exempelvis brittisk nyhetsmedia, mot muslimer (El Biadi & Zih, 2021:685; Poole & Williamson, 2023:275-276), i amerikansk nyhetsmedia mot muslimer och rasifierade personer² (Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153; Guzman, 2016:92-94), i kanadensisk nyhetsmedia mot muslimer (Kanji, 2018:16), i fransk nyhetsmedia, både muslimer och judar (Bharat, 2021:38-39) och i svensk mainstreammedia, med kopplingen från rasifierade diskurser till kulturella skillnader i svensk mainstreammedia (Bredström, 2003:78). En annan utsatt grupp, kvinnor, har i tysk nyhetsmedia fått en ensidig spegling i samband med våld mot kvinnor (Meltzer, 2023:1,13,15-16). Där 'våld i nära relationer' till skillnad från 'våld mot kvinnor' behöver utgöras av en hög grad våld för att nyhetsmedia ska rapportera om detta i de nationella tidningarna (Ibid). Våld mot kvinnor förklaras inte heller av tidningarna som ett strukturellt samhällsproblem av journalistiken (Meltzer, 2023:15-16). Medias vinkling skulle kunna bidra till förebyggandet av att det är ett könsbaserat socialt problem (Ibid).

² Förklaring: Med rasifierade personer menas de människor som upplevt rasism på grund av deras hudfärg och etnicitet, och i artikeln ges exempel på Afrika samt orientaliska stereotyper (Guzman, 2016:92 - 94).

4.1.2 Historiskt perspektiv - muslimer, islamofobi och islam

Ett flertal studier har även framhåvt det historiska perspektivet av muslimer och islamofobi. Orientalism är ett sätt för väst att själva styra över förändringar och visa en auktoritet över 'orienten' (Said, 1978:2). I den digitala postmoderna världen blir araber och islam betraktade och framställda utifrån stereotypiska uppfattningar. Film, tv och media har också bidragit till att information har formats in i olika normer (Said, 1978:41-42). Adrian Groglopo, Fereshteh Ahmadi & Jimmy Stephen Munobwa (2023) menar att strukturell rasism, fördomsfulla attityder och rasistiska stereotyper, grundar sig i social identitet, ras, etnicitet, kön eller religion och att dessa åsikter kommer från många olika perspektiv, exempelvis media (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:2-3). Fördomsfulla attityder kan komma till uttryck som exempelvis diskriminering eller snedvridna beslutsprocesser (Ibid). Strukturell rasism handlar mer om att människor tänker ur ett "vi" och "dem" perspektiv och kan visa sig i form av policys, praxis och normer i institutioner och samhället (Ibid). "Vi" och "dem" kan visa på en uppdelning mellan vita svenskar och invandrare (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:5). Detta kan i ett längre led påverka exempelvis sociala rättigheter och medierepresentationer av invandrare (Ibid).

Abubakar A. Bukar (2020) menar att muslimers deltagande i den sociala och politiska sfären behöver uppmuntras mer, eftersom det skulle generera en ökad representation av muslimer och minska islamofobi (Bukar, 2020:169). Följaktligen har Nina Jakku (2018) visat på att muslimers uteslutande ur den politiska debatten exempelvis kan vara i samband med uteslutandet av muslimska kvinnor i slöjdebatten och att det är vita män som tolkar hur slöjan är ett förtryck av muslimska kvinnor (Jakku, 2018:9-10).

Said menar att det finns tre saker som gjort att det har blivit en mer politiserad debatt av araber och islam. Det kan vara fördomar som väst har, sionism och att det inte finns något utrymme eller position för att identifiera sig eller diskutera araber och islam på ett positivt sätt (Said, 1978:26-27). Anledningen till detta är mellanösterns starka sammankoppling med stormaktspolitik, oljeekonomi, illvilja, totalitarism, och terror (Ibid).

4.1.3 Porträttering och representation av muslimer i medierapportering

Inom forskningen kring uppfattningar och attityder mot olika grupper, finns det även kopplingar från detta till media och nyhetsrapportering. Under Covid-19 pandemin skapade media och politiker en rapportering om att muslimer inte ville följa "våra" regler när coronaviruset spreds (Poole & Williamson, 2023:272). Detta kopplades med "vi" och "dem" och marginaliserade grupper som muslimer blev anklagade för att vägra låta sig integreras (Poole & Williamson,

2023:276). Kristian Steiner (2015) menar att det ofta ges utrymme för mer negativa rapporteringar, där mindre utrymme ges till de källor som inte är typiskt västerländska källor (Steiner, 2015:22). Det skapar vidare olika generella påståenden kring muslimer och islam i viss svensk media, som att de är våldsamma, irrationella, har oantagbara krav på ”vår” bekostnad (Steiner, 2015:41). Vidare, att de är ett hot mot kristna, västvärlden och demokratin (Ibid). Media har möjligheten att påverka publikens uppfattningar och därmed forma attityder om politiskt och ideologiskt våld (Kanji, 2018:16), men också sociala interaktioner, livsmöjligheter, röstningsbeteenden och policys (Hasher & Bleich, 2020:16-17). Ju större utsträckning som personers attityder kan formas, desto större påverkan har det på debatten kring åtgärder mot våldet (Kanji, 2018:16). I exempelvis den amerikanska nyhetssidan *Fox News* har rapporteringen skapat en gestaltning om muslimer som ett hot, vilket har påverkat läsarnas attityder för muslimer och som genererat i ett minskat stöd för vidarebosättning av individer (Nassar, 2020:606-607). Ramarna inom media visar på ett “vi” och “dem”, och att det i USA kan det beskrivas som den *amerikanska publiken* och *terroristerna* och som förstärker de orientaliska stereotyperna (Guzman, 2016:92-94). I samband med 11 september-attackerna förändrades medias sätt att porträttera muslimer (Umamaheswar, 2015:193-194; Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153; Ahmed & Matthes, 2017:235). Det fanns både en positivitet och negativitet mot muslimer, exempelvis genom att medierna ville skydda fångslade muslimer som fått sina civila rättigheter kränkta och som misstänktes för terrorverksamhet (Umamaheswar, 2015:193-194). Samtidigt förekom det en oro kring islamsk terrorism efter 11 september-attackerna och det islamiska hotet i amerikanska fängelser (Ibid). Attackerna fungerade även som en katalysator för internationell media som fokuserade intensivt på muslimer, islam och mellanöstern, där hotet från muslimsk extremism i form av terrordåd var påtagligt under 2000-talet (Ahmed & Matthes, 2017:235). Då det är en begränsad social interaktion mellan majoriteten och minoriteten i de flesta samhällen kan innehållet i media påverka individuella och samhälleliga attityder och åsikter (Ibid). Nacos & Torres-Reyna menar att det även blev ett skifte innan och efter 11 september-attackerna, då en begränsad och stereotypisk mediebevakning istället blev en omfattande, inkluderande och mindre stereotyp nyhetspresentation (Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153). Nyheter skapades i större utsträckning av muslimer som förstahandskällor och som producerade en bredare debatt och mer balanserad presentation i nyheterna (Ibid). Det fanns dock tvivel om muslim-amerikaners lojalitet till landet och att de inte gjorde tillräckligt för att bistå myndigheterna att hitta terrorister, vilket föranledde verbala och fysiska attacker mot muslimer (Ibid). Attackerna var en katalysator för ett intensivt fokus på muslimer, islam och mellanöstern av internationell media (Ibid).

Anna Bredström menar att media också kan koppla främmande värderingar och traditioner till “den muslimska världen” (Bredström, 2003:85-86), med mindre koppling till väst (Ibid). I Sverige kan detta förstås utifrån kulturell eller differentialistisk rasism och vidare medias användning av “kulturella värden” när brott som genomförts av invandrare ska förklaras, som genererar i rasifierade skillnader mellan människor, eftersom dessa typer av benämningar inte används på svenskar (Ibid). I Kanada har exempelvis kanadensare en större oro för islamistisk terrorism än vit nationalistisk terrorism, eftersom nyhetstidningarna frammar muslimers våld som ovanligt våld, trots att vit nationalistisk terrorism har varit mer förekommande och dödligare (Kanji, 2018:16). I porträtteringen ses muslimer mer som ett terrorhot, vilket har bidragit till att befolkningen anser att de civila rättigheterna bör minska för att stoppa terrorismen (Ibid).

Maha El Biadi & Hanane Zih (2021) beskriver vidare hur muslimer porträtteras i brittisk nyhetsmedia och vid benämning av kriminella beskrivs briter med sina pronomen, medan muslimer antingen beskrivs som terrorister eller extremister, vilket skapar en ojämlig maktbalans (El Biadi & Zih, 2021:685). Adi Saleem Bharat (2021) visar också en distinktion som görs mellan muslimer och judar i fransk nyhetsmedia och att det finns en skillnad i hur media benämner de olika grupperna samt deras religioner (Bharat, 2021:38-39). De blir uppdelade som helt oppositionella samhällen, och att det finns en spänd känsla mellan dem (Ibid). Muslimer och islam som religion blir kraftigt rasifierade, med porträtteringar som lutar mot att de är första, andra eller tredje generationens invandrare och våldsamma antisemitister, till skillnad från judar och judendomen som blir associerade med Frankrike, kultur, religion och försvarslösa offer (Bharat, 2021:38-39). Carmen Koch & Angelica Hüsser (2023) menar att media skapar en distanserande framing (gestaltning) till det som är främmande, i det här fallet den islamska rapporteringen, eftersom muslimer beskrivs som ‘kriminella’, ‘ansiktslösa’ och som en ‘homogen massa’ (Koch & Hüsser, 2023:11). I en längre utsträckning kan porträttering som media skapar i sin nyhetsrapportering bidra till en negativ attityd mot muslimer och generera i stereotyper, vilket senare också genomsyrar samhällets struktur och tankar (El Biadi & Zih, 2021:685). I SOU 2006:21, beskrivs det hur en stereotypisering har växt fram där invandrare har placerats i en speciell kategori människor (SOU 2006:21:94-95). Människor som har utländsk bakgrund blir också osynliggjorda och deras perspektiv tas endast med när nyheterna rör politik, ekonomi, kriminalitet och andra viktiga samhällsområden och, ”Det är i det perspektivet som nyheternas fokusering på ’deras’ brott blir så förödande negativ. Den upprepande presentationen där individer och grupper som förknippas med ’invandrantäta förorter’ eller med ’utländsk bakgrund’ pekats ut som kriminella balanseras inte i rimlig omfattning av andra slags

framställningar” (SOU 2006:21:103). Det skrivs även mindre av rasism och diskriminering, som utesluter deras röster och perspektiv i form av diskursiv diskriminering (Ibid). I ledare och opinionsartiklar skiljer det sig mellan tidningarna och där vissa inte påverkar frågor om rasism eller diskriminering på ett systematiskt sätt, men att vissa kan förstärka läsekretsens fördomar mot invandrare (SOU 2006:21:104).

Caroline Mala Corbin (2017) menar att medias koppling mellan muslimer och terrorism också ökar uppmärksamheten till rapporteringen och om terrorattacken har genomförts av en vit kristen extremist kallas det inte ett terrorattentat (Corbin, 2021:460). Vita extremister har en tendens att porträtteras på ett mer mänskligt sätt. Exempelvis genom deras examensfoton, att de har en blyg och tyst personlighet som präglas av psykisk ohälsa, vilket också är anledningen till deras våldsdåd (Corbin, 2021:466-469). Muslimer som utför våldsdåd blir i högre utsträckning avhumaniserade i media, där exempelvis “mugshots” är vanligare (Ibid). Om media, tidskrifter och journalister skulle bestå av muslimer i högre utsträckning, skulle det leda till färre felaktiga framställningar av muslimer i västerländsk media (Bukar, 2020:169). Då media har influens över uppfattningar och attityder är det av vikt att undersöka deras roll i skapandet av olika narrativ hos minoritetsgrupper, exempelvis porträtterade i en positiv eller negativ syn (Hasher & Bleich, 2020:16-17). Även om människor inte direkt eller permanent kan få sina uppfattningar kring utsatta delar av befolkningen påverkade av media, har medier fortfarande en meningsfull roll i sitt sätt att porträttera och som i slutändan kan påverka antisemitism, islamofobi eller annan diskriminering (Hasher & Bleich, 2020:16-17).

4.2 Studiens bidrag

Studiens bidrag är att förklara hur den svenska kontexten kan visa på hur muslimer blir gestaltade i svensk nyhetsmedia. Som beskrivits ovan har det skapats liknande studier kring olika grupper som kvinnor, migranter, judar, flyktingar och funktionsnedsatta personer (Meltzer, 2023:13,15-16; Karlsson, Lila, Gracia & Wemrell, 2021:1519; Okoye, 2022:2166; Bharat, 2021:38-39; Koch & Hüsser, 2023:11; Dimitrova, Ozdora-Aksak & Connolly-Ahern, 2018:543; Lindberg & Bagga-Gupta, 2021:58), men också muslimer, exempelvis genom en distansierade eller negativ porträttering (Koch & Hüsser, 2023:11; El Biadi & Zih, 2021:685). Detta inom länder som Storbritannien (El Biadi & Zih, 2021:685; Poole & Williamson, 2023:275-276), USA (Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153; Guzman, 2016:92-94), Kanada (Kanji, 2018:16), Frankrike (Bharat, 2021:38-39), Tyskland (Meltzer, 2023:1,13,15-16) och Sverige (Bredström, 2003:78; Steiner, 2015:22, 41).

Kopplingen mellan muslimer och koranbränningar kan visa på en typ av rapportering som media konstruerar, eftersom det är en nutida forskningslucka som fattas kring Sveriges medierapportering om bilden som porträtteras av muslimer i samband med koranbränningar idag.

5. Teoretiskt ramverk

Nedan kommer det teoretiska ramverket att presenteras, som först utgår från media kopplat till allmänheten och politiken, dagordningsteorin, gestaltning och priming. Orientalism och Habermas teoretiska ramverk om medborgerligt forum för debatt och lika deltagande kommer därefter behandlas.

5.1 Media och allmänheten

Strömbäck (2014) menar att de traditionella massmedierna representerar en form av kommunikation som kallas masskommunikation (Strömbäck, 2014:16). Det är en kommunikation som är enkelriktad, har tekniska hjälpmedel, offentlig och opersonlig kommunikation, med möjlighet att mottagarna ska nås av information samma tid, att de är en olikartad publik och geografiskt utspridd (Strömbäck, 2015:18). Kommunikation kan dock nå människor på flera olika vis, och som kan förklaras via olika begrepp inom medieforskningen (Ibid). Dessa är överföringsmodeller, expressiva modeller, publicitetsmodeller och mottagarmodeller. I relation till traditionell nyhetsmedia kan det vara relevant att fokusera på sändaren av det formulerade budskapet, vad det är för kanal som innehållet sänds i, till vem som innehållet kommer till och vilken effekt det kan skapa på ett avsiktligt eller oavsiktligt sätt (överföringsmodeller), till detta faller även faktorer som *brus in* (Strömbäck, 2014:19). Då det både presenteras opinionsartiklar och nyhetsartiklar i denna studie har det relevans att lyfta artiklarnas möjligheter att påverka en fråga i samhället. Strömbäck (2014), menar att det finns tre grupper inom politisk kommunikation som alla förmedlar politisk kommunikation på olika sätt (Strömbäck, 2014:29). De politiska aktörerna kan vara politiker och partier, fackföreningar, ideella organisationer för att nämna några, där delar av deras verksamheter verkar för att förändra samhället politiskt (Ibid). Allmänheten är också en aktörsgrupp där som kan engagera sig i den politiska opinionsbildningen, och slutligen kan även medier vara en aktörsgrupp som ger ut olika typer av politisk kommunikation, exempelvis journalister, redaktörer, chefer och olika typer av massmedier (Strömbäck, 2014:30). Journalister antas även följa olika regler för hur nyheter ska värderas och redogöras (Ibid). Det ömsesidiga beroendet mellan medier, politiken och befolkningen kan sammanfattas genom att "Politiken är beroende av medierna och allmänheten, medierna är beroende av politiken och allmänheten är beroende av politiken och medierna" (Strömbäck, 2014:32). Det som

styr hur mycket medier värderar nyheter är graden av konflikt (Strömbäck, 2014:33), vilket gör att media påverkar politikerna att generera ökad kritik mot varandra, eftersom politiker vill att deras politiska budskap ska nås fram (Ibid). Samtidigt som media påverkar allmänhetens perspektiv på politiken är de också i behov av källor från politiker och myndigheter (Ibid).

5.2 Robert M. Entmans *framingtheory*

Robert Entman (1989) menar att *framingtheory* kan användas både för att *välja* vissa delar av en uppfattad verklighet för att sedan göra dem mer *framträdande* i exempelvis en nyhetsartikel (Entman, 1989:52). Detta kan göras både för att exempelvis främja och definiera en problem-bild, och även tolka orsakssamband, vad eller vem det är som skapar problemet samt dess effekter (Ibid). Inom gestaltningen identifieras också lösningar för problemen och vad det kan bli för effekter (Ibid).

5.2.1 *Dagordningsteorin, priming och gestaltningsteorin*

Dagordningsteorin är starkt utforskad i medieforskningen om medias effekter (Strömbäck, 2014:99). Mediernas dagordningsfunktion och dagordningsmakt visar på vilket sätt som medierna organiserar människans verklighet och vad som upplevs som viktigt, där Strömbäck beskriver dagordningsteorin som “/.../att det finns ett orsakssamband mellan de frågor eller objekt som får stor uppmärksamhet i medierna och de frågor eller objekt som medborgarna tycker är viktiga/.../Med *objekt* avses allt som människor riktar uppmärksamhet mot eller har attityder och åsikter om” (Strömbäck, 2014:101). Till skillnad från dagordningsteorins första nivå som beskrivits ovan, där centrala frågor för människor var fokus, har dagordningsteorins andra nivå fokus på på vilket sätt som människor registrerar olika frågor eller på vilket sätt som medierna beskriver olika händelser, åsikter eller attityder och vad de använder för attribut (egenskaper) i beskrivningar (Strömbäck, 2014:107). Det går att koppla två olika teorier: *priming* och *framing* (gestaltningsteorin) till dagordningens andra nivå (Strömbäck, 2014:109). I *priming* kan människor associera vissa noder med andra noder (Ibid).

Gestaltningsteorin kan beskrivas utifrån tre olika skepnader (Strömbäck, 2014:113). En av dem handlar om medias möjligheter att gestalta olika delar av verkligheten och hur samma verklighet kan påverka människors uppfattningar, utifrån en annan skepnad behandlar teorin att medier kan återge olika segment av makt och ideologier genom att endast vinkla verkligheten på några sätt men inte på andra och den tredje skepnaden av gestaltningsteorin handlar om det innehåll som medierna presenterar samt vad det representerar (Ibid).

Forskningen stödjer inte tanken om att nyhetsmediernas funktion endast ska spegla verkligheten, men att en vanlig beskrivning av media är att den är objektiv i sin nyhetsrapportering och som legitimerar mediernas beskrivningsmakt (Ibid). De val som görs av redaktioner och journalister är både medvetna och rutinmässiga, och "Vad som räknas som en nyhet är ett typexempel på ett objektifierat val" (Strömbäck, 2014:114). Nyheterna är inte speglingar av verkligheten utan gestaltningar av den, eftersom journalister framför vissa problembeskrivningar, förklaringar av orsaker, värderingar och problem (Ibid). Gestaltningar skapas genom valet av ord, information, vinklar, källor och betoningar (Strömbäck, 2014:115). Gestaltningsteorin kan även kopplas samman med teorin om kognitiva scheman, där sammankopplade noder också är emotionellt laddade (Strömbäck, 2014:96). Människor har sedan innan inhämtade kunskaper och erfarenheter, som kan kallas ett kognitivt schema och som används som en helhet i mötandet av ny kunskap (Ibid). Kognitiva scheman har också en förmåga att styra hur människan uppfattar saker, våra förväntningar och som påverkar tolkning av ny information (Strömbäck, 2014:97). Det gör att människor hellre söker sig till information som bekräftar deras kognitiva scheman istället för motsatsen, även kallat *confirmation bias* (Ibid). Om människan har tidigare erfarenheter om en viss aktör och attribut som kännetecknar denna är det troligt att dessa endast kommer fortsätta bekräftas i människans kognitiva scheman (Ibid).

5.3 Orientalism

Som nämnts under tidigare forskning har Edward Saids teori kring orientalism bidragit till att definiera västvärlden och Europa som olika, både när det gäller exempelvis idéer eller personlighet, där orientalism som tanke förklarar skillnaden mellan "orienten" och "occidenten" utifrån ontologiska och epistemologiska perspektiv (Said, 1978:1-2). Orienten beskrivs utifrån en annan synvinkel än occidenten, då orienten ses som irrationell, moraliskt fördärvad, barnslig, annorlunda, underutvecklad och sämre medan occidenten tas som rationell, human, utvecklad, mogen och bättre (Said, 1978:40, 287, 300, 313, 317). Orienten kan även beskrivas utifrån det dogmatiska perspektivet som farlig och behöver bli kontrollerad (Said, 1978:301). Said menar att mycket av den forskning som väst idag utgår ifrån, som exempelvis John Stuart Mill och Marx, har en definierad syn av ras och imperialism, där 'den andre' ansågs vara underlägsen rasmässigt (Said, 1978:14). Orienten kopplas ofta till araber och islam som dominerades av bland annat Storbritannien och Frankrikes litteratur kring orienten under 1700 och 1800-talen, där de första studierna i orientalism tog form (Said, 1978:17).

Orientalism bygger på det externa, och vid de tillfällen som orienten blir beskriven, görs det på ett enkelt sätt för och till väst där exempelvis forskaren inom orientalism som

beskriver orienten också i sin beskrivning indikerar på att denne är neutral i sin beskrivning, men Said menar att dessa beskrivningar inte är sanningen, då de bara är representationer av vad väst anser är sanningen och naturligt (Said, 1978:21-22). För att finna dessa representationer som presenteras i de olika historiska och politiska texterna, är det lämpligt att: "The things to look at are style, figures of speech, setting, narrative devices, historical and social circumstances, not the correctness of the representation nor its fidelity to some great original" (Ibid). Representationerna är för västvärlden, eftersom om orienten hade kunnat representera sig själv hade den gjort det (Ibid). Efter att världen fick mer elektronik har stereotyperna kring orienten stärkts, där filmer och tv tillsammans med media har gjort att information blivit mer fast i sin presentation (Said, 1978:26). Detta har gjort att den "mystiska orienten" som representerades av forskare under 1800-talet har ökat (Ibid).

I samband med att stater började arbeta mot kolonialismen under 1900-talet börjar olika attityder som finns i samhället att skrivas i nyheterna, där exempelvis araber ses som kamelridande, terrorister, sexuella och har ett 'typiskt' utseende (Said, 1978:108). Det beskrivs också vara ett vitt privilegium att västvärlden ska styra och äga den icke-vita världen "just because by definition "it" is not quite as human as "we" are. There is no purer example than this of dehumanized thought" (Ibid). Enligt Said visar orientalismen hur orienten inte kan utvecklas under tid och att kulturell, politisk och samhällslig historia är en respons på händelser i väst (Said, 1978:109). Islam beskrivs inte vara tillräckligt liberalt för att kunna separera kultur från politik, som väst gör, vilket skapar en bild av "vi" och dem" (Said, 1978:299). Det är väst som är domaren och bestämmer samt bedömer orientens beteenden och karaktäriseringar (Said, 1978:109, 120). Said menar att "vi" kan studera muslimer och araber för att förstå dem, dock är det bättre om de kan tala och representera sig själva, även om de ansågs vara inkapabla att göra det (Said, 1978:293). Olika generaliseringar som orientalismen kan göra är att kritisera olika arabiska karaktäristiska drag snarare än att beskriva deras styrkor (Said, 1978:310). Slutligen är det den arabiska och islamiska världen som behöver anpassa sig till västvärlden, eftersom väst fortfarande är informanten för det orientaliska systemet (Said, 1978:324).

5.4 Habermas

Okoye (2022) beskriver att migranters röster endast hörs i samband med att det gagnar media och att källor inom media oftare borde komma från migranterna när olika händelser beskrivs i medierapporteringen (Okoye, 2022:2166). Om detta blir fallet i denna studie hade det relaterat till Jürgen Habermas filosofi om att media ska fungera som ett medborgerligt forum för debatt och som stöds av ett utbyte av idéer och lika deltagande (Ibid). Det är en plattform där åsikter

kan formas och där det inte finns personlig eller offentlig censur (Bukar, 2020:156). Det finns dock ingen garanti på att alla har lika tillgång till det offentliga rummet och media, då socioekonomiska och politiska faktorer kan påverka vilka det är som får höras respektive förtryckas (Ibid).

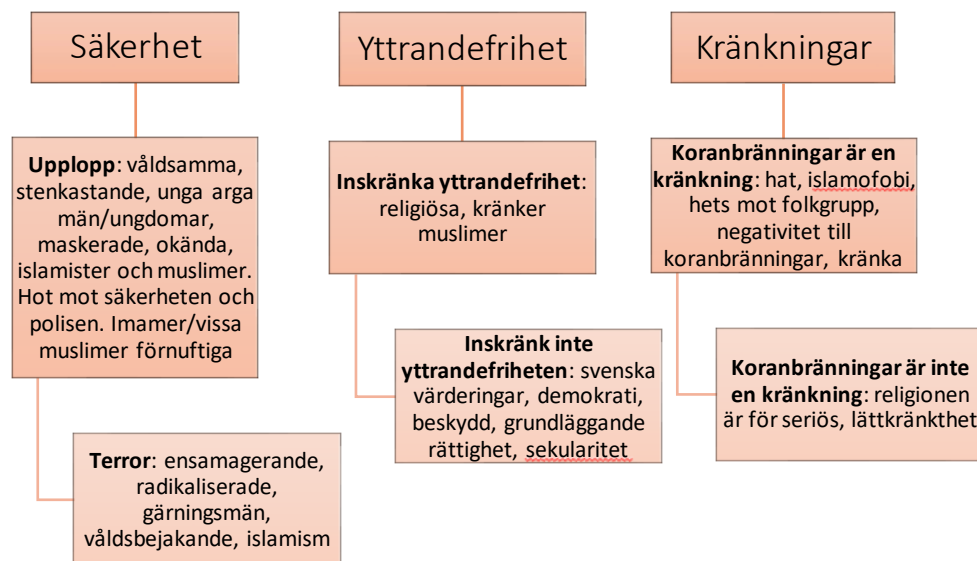
6. Resultatredovisning och analys

Efter kodningen av materialet landade omfånget av artiklar på 144. Utifrån artiklarna var det 93 som kodades som nyhetsartiklar och 51 som opinionsartiklar. Nyhetsartiklarna var skrivna av journalister och TT Nyhetsbyrå, medan opinionsartiklarna var skrivna av experter, imamer, insändare, krönikörer, ledare, muslimska samverkansgruppen i Göteborg, politiker, rabbiner och olika typer av skribenter. Under kodningen analyserades materialet utifrån *gestaltning* och då var det främst tre kategorier som identifierades som återkommande bland koderna: *kränkningar*, *yttrandefrihet* och *säkerhet*.

De koder som ingick i probleminramningen om *kränkningar* var främst de som hänvisade till hets mot folkgrupp, islamofobi och negativa inställningar till koranbränningar. I artiklarna kunde det visa sig genom att koranbränningar kränker muslimers rättigheter i form av hets mot folkgrupp, men också att de är lättkränkta. Under probleminramningen för *yttrandefrihet* kodades ord och meningar som både var för- och emot yttrandefrihet. I artiklarna kunde detta visa sig i form av att yttrandefriheten måste inskränkas eller att yttrandefriheten inte får inskränkas trots att muslimer blir kränkta. Slutligen hade koder i probleminramningen för *säkerhet* tendens att vinklas antingen mot säkerheten under upploppen eller terroristhot, vilket kunde beskrivas i artiklarna som kravaller och våldsamheter samt attentat/terrorism, islamism och religiös extremism. Kategorierna kommer senare att användas i diskussionen för att diskutera hur dessa kan förstås utifrån tidigare forskning och de teoretiska verktygen orientalism och Habermas filosofi om ett medborgerligt forum för lika deltagande och debatt.

Mängden artiklar varierade mellan respektive artikel och tidning. Där det var fler nyhetsartiklar som kodades i Svenska Dagbladet och Sydsvenskan än Göteborgs-Posten och Aftonbladet. I opinionsartiklarna var det främst Svenska Dagbladets ledarsidor och debattartiklar som var mest framträdande i kodningen. Sydsvenskan, Göteborgs-Posten och Aftonbladet hade inte lika frekvent kodning och var inte lika framträdande. Varje tidnings nyhetsartiklar respektive opinionsartiklar var också överensstämmande med varandra; om artiklarna i en tidning skrev om olika probleminramningar kring säkerhet, gjorde opinionsartiklarna det också. En skillnad var att alla opinionsartiklar från alla tidningar förutom Göteborgs-Posten tog upp alla tre kategorier. Opinionsartiklarna tenderade därför att ha ett bredare fokus när de beskrev

olika probleminramningar i samband med orsak och lösning än nyhetsartiklarna, vars fokus främst var på probleminramningen och aktörer kopplade till dessa.

Tabell 1 – Exempel på kodord som placerades i de identifierade kategorierna kopplat till koranbränningar.

Nedan kommer resultat och analys att presenteras, med start i tidningarnas olika nyhetsartiklar för att följas upp med opinionsartiklarna. Det analytiska verktyget dagordningsteorin, där både gestaltningsteorin och priming ingår, kommer att ligga till grund för analysen. Efter att resultatet och en första analys har gjorts, kommer det därefter att presenteras en djupgående diskussion om resultatet. I denna diskussion kommer det teoretiska ramverket kring orientalism och Habermas filosofi om media som ett medborgerligt forum för lika deltagande och debatt att vara mer central.

6.1 Bilden av muslimer

De bilder som var mest framträdande under kodningen av materialet var säkerhet, yttrandefrihet och olika typer av kränkningar. Nyhetsartiklarna respektive opinionsartiklarna tog upp dessa kategorier på likartade sätt i tidningarna och det kunde utläsas ett mönster i hur opinionsartiklarna gick djupare in i frågor som togs upp i nyhetsartiklarna. Olika aktörer som hade nämnts i nyhetsartiklarna blev mer centrala i opinionsartiklarna och som använde starkare karaktäristiska begrepp för att beskriva dessa.

6.2 Nyhetsartiklar

I studiet av nyhetsartiklar från de fyra tidningarna Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet och Sydsvenskan fanns det mestadels koder kopplat till fråga 1 och 2 från de kvalitativa metodfrågorna i artiklarna.

Aftonbladet - nyhetsartiklar

I Aftonbladets fyra nyhetsartiklar var fokus främst på de två kategorierna *kränkningar* med en beskrivning av att det är onödigt att kränka och även kategorin *yttrandefrihet*, som porträtterades som något positivt, men att kränkningar mot muslimer ska undvikas.

Kopplat till kränkningar beskrivs det hur koranbränningar borde stoppas och att det är onödigt att kränka personer med koranbränningar: “Syftet är ju enbart att provocera, kränka, såra och göra folk förbannade. Det är så himla onödigt” (Öhagen, 2023). Hälften av svenskarna, beskriver även koranbränningar som hets mot folkgrupp: “Många anser detta vara en kränkning, att det borde vara hets mot folkgrupp, säger Karin Nelsson, vd på Demoskop” (Westling, 2023). Andra inramade problem behandlar hur *yttrandefrihet* är en central del i det svenska samhället men att det inte är rätt att kränka muslimer. Statsministern Ulf Kristersson beskrev bland annat sin sympati för muslimer som fick koranen bränd.

De subjekt som finns med i inramningen är både Cecilia, en kvinna som planerade att stoppa en koranbränning med en brandsläckare (Öhagen, 2023), polisen för att kontrollera koranbränningarna (Westling, 2023) och statsministern Ulf Kristersson (TT-Aftonbladet, 2023). Muslimer blir beskrivna ur flera perspektiv, exempelvis med attribut som islamister och som vi ska akta oss för eftersom de kommer hit och utför terror, att muslimer inte skulle bemötas med lika positiv kritik om de försökte stoppa en koranbränning, att det var muslimska organisationer med 4000 personer som demonstrerade mot koranbränningarna och att de bränningar som sker mot koranen är en kränkning (Öhagen, 2023; Westling, 2023; TT-Aftonbladet, 2023). Utifrån dagordningsteorins andra nivå om gestaltning kan olika attribut påverka människors uppfattningar (Strömbäck, 2014:107, 113; Entman, 1989:52) och då demonstranter och motdemonstranter beskrivs i samband med muslimer, kan det utifrån priming tolkas som att det sker en association mellan dessa (Strömbäck, 2014:109). För att sammanfatta resultatet från kodningen av nyhetsartiklarna i Aftonbladet, förknippas koranbränningar huvudsakligen med någonting som ska avstyras, i gestaltningen. Vissa aktörer inom probleminramningen i artiklarna beskriver koranbränningarna som en kränkande behandling mot muslimer, men också som hot om islamistisk terror. Därav skulle Aftonbladets artiklar till största del kunna placeras in i kategorin *kränkningar*. Kopplingen mellan islamister och terror, att muslimer inte skulle

bemötas med lika positiv kritik om de försökte stoppa en koranbränning och att det var en demonstration där 4000 personer demonstrerade mot koranbränningarna skulle kunna kopplas med tidigare forskning kring ”vi” och ”dem” och stereotyper om muslimer (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:5; Guzman, 2016:92-94). Detta eftersom denna porträttering kan leda till en stereotypisk och ensidig bild om vilka ”de” är i media (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:2-3). I denna porträttering kan det därmed tolkas som att de personer som presenteras kan vara lättkränkta.

Göteborgs-Posten - nyhetsartiklar

I Göteborgs-Posten var fokuset främst på de två kategorierna *säkerhet* som terrorism och upplopp och i mindre omfattning *kränkningar* i form av hets mot folkgrupp.

Probleminramningen kring *säkerhet* handlade både om säkerhetsläget i Sverige, bland annat terror och attentat, men också olika hot och kravaller som förekommer i samband med koranbränningarna. Exempelvis att det finns en radikaliserad miljö i svenska städer och som omfattar våldsbejakande individer med möjligheter att genomföra attentat:

I de större städerna handlar det inte om många personer, men de finns och Säkerhetspolisen har bra koll på vilka de är. I Linköping och Eskilstuna framför allt finns det individer som har den här våldsbejakande inriktningen, som är intresserade av attentat (Theander Olsson, 2023).

Aktörer som finns med i inramningen är poliser och muslimer. Polisen inramas både som utsatt, exempelvis genom att polisen och deras fordon skadades i samband med påskkravallerna samt att de är en aktör som ska förebygga hot mot den inre säkerheten (Andersson & Yousuf (2023):

Drygt 13 månader har gått sedan påskkravallerna ägde rum i flera städer. Upploppen där hundratals poliser skadades och fordon eldades upp har beskrivits som de värsta i landet sedan Göteborgskravallerna 2001/.../Enligt källor till tidningen så är förklaringen att myndigheten (polisen) känner sig pressad från muslimska grupper i samhället (Kristjansson, 2023).

Muslimer beskrivs i samband med hot mot poliser och samhället eller som vanliga svenskar och offer till koranbränningar (Kristjansson, 2023; Holmqvist & Augustsson, 2023; Karlén, 2023). Detta kan relatera till tidigare forskning som likt ovan har beskrivit hur nyhetsmedia gestaltar muslimer som ett hot (Nassar, 2020:606-607). Under en koranbränning beskriver nyhetsmedia åskådarnas kännetecken som: “Allahu Akbar/.../röster om att koranbrännaren ska till helvetet hördes” (Holmqvist & Augustsson, 2023). I en annan artikel beskrivs det som att många har blivit upprörda över koranbränningarna, vilket har resulterat i en höjd samtalsnivå i

de jihadistiska sammanhangen (Theander Olsson, 2023). Andra kännetecken kan vara hur demonstrationer sätts i samma kontext som imamer med avsikt att lugna stämningen bland motdemonstranterna:

Flera imamer ska även ha varit där för att lugna ner stämningen, och företrädare för andra religiösa samfund var också på plats för att visa sitt stöd till muslimerna/.../Salwan Momika pratade i megafon för att nå ut med sitt budskap, men överröstades av motdemonstranter som bland annat ropade slagord och ramsor (Kristjansson & Andersson, 2023).

En annan probleminramning som framträder i artiklarna är *kränkningar*, då det i flera artiklar beskrivs som 'hets mot folkgrupp' mot muslimer i samband med koranbrändningar (Grillade koran - fälls för hets mot folkgrupp, 2023; Kristjansson & Andersson, 2023; Holmqvist & Augustsson, 2023). I probleminramningen är främst muslimer aktören, som beskrivs i samband med olika händelser kring kränkningar: "Linköpings tingsrätt gör bedömningen att filmen var riktad mot muslimer, inte mot islam som religion" (Grillade koran - fälls för hets mot folkgrupp, 2023), men kännetecknas också som andra svenskar: "Koranbrändningarna är provocativa för muslimer men att de förstår lagen precis som andra svenskar" (Karlén, 2023).

Probleminramningen och aktörer som presenteras under *kränkningar* kan tolkas hänföras till muslimer på olika sätt. Detta kan likna tidigare forskning som förklarar hur stereotyper kan göra en uppdelning kring vi och dem (Groglopo, Ahmadi, & Munobwa, 2023:5). Detta eftersom muslimer och imamer associeras till en negativt klingande kontext under koranbrändningarna (Strömbäck, 2014:109), exempelvis genom att imamer ska lugna motdemonstranter under demonstrationer, polisen och den inre säkerheten hotas, jihadistiska sammanhang har öppnats upp och våldsbejakande individer hotar svenska samhällen. Kontrasten är 'svenska städer' och 'andra svenskar' som associeras (Ibid) med laglydighet och där svenska städer är utsatta för radikaliserade miljöer. I SOU 2006:21 beskriver utredningen att ett ensidigt perspektiv i längden kan leda till en förstärkning av fördomar som människor redan har (SOU 2006:21:103-104).

Svenska Dagbladet - nyhetsartiklar

I Svenska Dagbladet var fokuset främst på de två kategorierna *ytrandefrihet* kopplat till inskränkningar och *säkerhet* som både tog upp upplopp under koranbrändningarna och terrorism. *Kränkningar* förekom ett fåtal gånger med fokus på att tillsätta utredningar.

I de få artiklar som probleminramningen *kränkningar* togs upp i, var det främst i diskussioner om att tillsätta utredningar för om det pågår hets mot folkgrupp i samband med

koranbränningar (Bosson, 2023). I exempelvis nyhetsartiklar kan vissa delar av en verklighet väljas att skrivas om för att de ska bli mer framträdande (Entman, 1989:52) där det kan tolkas vara främst två probleminramningar som återkommer i Svenska Dagbladets nyhetsartiklar: *yttrandefrihet* och *säkerhet*. Probleminramningen kring *yttrandefrihet* handlar om vikten kring den svenska yttrandefriheten, men att det är onödigt att kränka islam (Nyman, 2023). Det finns en majoritet av svenskarna som kan tänka sig ett förbud mot att bränna religiösa skrifter (Asker, 2023) men Ebba Busch menar att det inte är olagligt och säger att:

Jag lider med mina muslimska systrar och bröder som blir kränkta av att någon försöker skända deras heliga skrift koranen. På samma sätt som jag skulle göra detsamma mot bibeln. Det är förkastligt att bränna en helig skrift men det är inte olagligt (Nilsson, 2023).

De aktörer som presenteras i probleminramningen är främst muslimer, där det sker en gestaltning av att det finns hatbrott mot muslimer i Sverige, men att det generellt är en liten grupp i den svenska folkmassan som utsätter muslimer för islamofobi eller hatbrott, vilket gör att yttrandefriheten inte behöver inskränkas. Detta beskrivs i en av nyhetsartiklarna som:

Det sker hatbrott i Sverige mot etniska minoriteter som till exempel muslimer. Men de som bränner koranen i Sverige är mycket få och de hejas inte på av någon bred svensk folkmassa. I själva verket är det en mycket liten andel av befolkningen, 5 procent, som anger muslimer som mest ogillad grupp i Sverige/.../Det är viktigt att vara försiktig med att förespråka inskränkningar av yttrandefriheten för att stoppa koranbränningar (Widmalm, 2023).

Här kan det uppfattas vara två medvetna bilder som ges (Strömbäck, 2014:114) där ordvalen som används å ena sidan kan visa på att muslimer är ett offer för kränkning, men å andra sidan är det inte en tillräckligt stor kränkning för att det ska begränsa yttrandefriheten. De som får utrymme i artikeln att uttrycka dessa tankar är den svenska befolkningen/svensk folkmassa, men inte muslimer.

Probleminramningen för *säkerhet* tas upp på två olika sätt i artiklarna. Delvis våld i form av upplopp (Stähle & Ahmadi Högfeldt, 2023) och terrorhotet mot Sverige (Sundén, 2023) I probleminramningen om *säkerhet* vid upploppen finns det flera aktörer närvarande, delvis polisen, som kännetecknades av att skydda avspärningarna under koranbränningen och som skadades av olika stenkastande personer, vilket i efterhand skapade en frustration på att situationen fick uppstå från första början (Koubek, 2023). En annan aktör, beskrivs vara olika maskerade personer, som kännetecknades av att kasta sten, bränna bilar (Stähle & Ahmadi Högfeldt, 2023), vara okända oigenkännliga personer av boende i området, att de rökte och som

indikerade på att de inte kan vara muslimer, beskrevs av en muslimsk person och politiker från området:

/.../Många var inte från området. Jag såg flera som inte ens var muslimer. De rökte, det gör man inte om man fastar/.../Det var också konstigt, att man inte alls lyssnar på en äldre imam. För mig är det ett tecken på att det inte handlar om religionen för dessa människor. Polisen hamnade i ett läge där vi var tvungna att skydda dem (Efendic' & Kudo, 2022).

Men även personer som identifierade sig som muslimer och var på väg hem från affären med matkassar gestaltades i samband med upploppen:

Hon hade varit och handlat i centrala Örebro på långfredagen när en vän ringde och berättade att den danske högextreme politikern Rasmus Paludan fått tillstånd att elda upp ett exemplar av koranen i den närbelägna Sveaparken. Hemköpspåsen dینگlade fortfarande i handen när hon kom till parken. Den syns på polisens övervakningsbilder. Två timmar senare fångas Mona på bild igen - med två stora stenar i händerna. Nästa bildsekvens visar hur hon kastar sten mot en tom polisbuss. Vad hände där emellan? Vad tänkte hon? Mona identifierar sig som muslim/.../ (Koubek, 2023).

De aktörer som beskrivs kring probleminramningen om upplopp är bland annat stenkastande och maskerade personer, som inte beskrivs vara muslimer, på grund av att de rökte och var oigenkännliga från boende i området, vilket gestaltas i nyhetsmedia som att de inte är muslimer. Samtidigt porträtteras en kvinna som är på väg hem med matkassar från affären, som helt plötsligt kastar sten mot en polisbuss och att hon själv identifierar sig som muslim. Inom mediaforskningen beskrivs media delvis objektiv i sin nyhetsrapportering, vilket skulle kunna stämma in i de två ovan nämnda citat, eftersom de endast presenterar en beskrivning av verkligheten (Strömbäck, 2014:113). Dock kan det även tolkas som att media har gjort ett medvetet och objektifierat val i hur de framställer stenkastarna och de maskerade personerna, eftersom det kan uppfattas som att stenkastarna är muslimer (Strömbäck, 2014:114). Anledningen är att det är media som innehar beskrivningsmakten av upploppen och presenterar både en bild av att stenkastarna och de maskerade personerna inte är muslimer, vilket bekräftas av en boende i området samt en annan motbevisande bild i hur media beskriver den muslimska kvinnan med matkassarna som kastar sten. Då personerna under upploppen inte kännetecknas på något annat sätt än stenkastande, maskerade, oigenkännliga personer som röker och muslimer, tolkas det vara muslimer som kastar sten och bränner bilar. Det kan anknyta till den tidigare forskningen som beskriver hur USA:s media, i samband med 11 september-attackerna, både skapade en bild av att vilja skydda muslimer, men att muslimerna också var ett hot (Umamaheswar, 2015:193-194; Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153).

I probleminramningen för terrorhotet mot Sverige, kännetecknas koranbränningar utlösa ensamagerande, radikaliserade gärningsmän, inom den våldsbejakande islamismen: “Enligt Säpo kan nya koranbränningar påverka individer inom den våldsbejakande islamismen att utföra attentat” (Nyman, Sallinen, Bosson, Karlsson & Törnquist, 2023), eftersom de blev upprörda:

Det finns alltid en risk att koranbränningarna och uttalandena som Richard Jomshof gör om islam kan trigga igång ensamagerande gärningsmän. Personer som blivit radikaliserade och blir upprörda när Koranen skändas (Sundén, 2023).

Kopplat till tidigare forskning kring stereotyper, kan det tolkas som att *säkerhet* kopplat till upplopp och terror kring muslimer som stenkastare och hotet från ensamagerande, radikaliserade gärningsmän, inom våldsbejakande islamism inom nyhetsmedia, bidrar till en negativ attityd mot muslimer och skapar stereotyper som senare genomsyras i hela samhället (El Biadi & Zih, 2021:685).

Sydsvenskan - nyhetsartiklar

I Sydsvenskan var fokuset främst på kategorin *säkerhet* kopplat till upplopp och terrorism och där *kränkningar* förekom i mindre omfattning, med fokus på islamofobi.

Aktörer kännetecknades på flera olika sätt i artiklarna kopplat till upplopp. Bland annat som unga män (ungdomar), kriminella, stenkastare och som pratar arabiska:

En man i grå tröja talar arabiska med en grupp på tioalet andra. Han har händerna uppe, gestikulerar som för att pressa ner upprörda känslor. En kastar stenen rakt mot vindrutan och slänger sig sedan i buskaget. Han är långtifrån ensam. Filmen visar minst fem andra olika stenkastare. Det smattrar av stenar mot plåt när polisbilarna bombarderas (Palmkvist & Habul, 2020).

Människor på plats under koranbränningarna skiljer sig från varandra, där polisen menar att det tillkom nya unga personer som inte var från Rosengård och polisen ringde en imam som skulle komma och hjälpa till:

.../i takt med att folkmassan växte blev det allt fler ungdomar - men färre från Rosengård. Och de som var upprörda men inte hade någon tanke på att använda våld försvann.../Därefter höga rop på arabiska.../I första skedet ställde sig människor framför poliserna för att skydda dom. Men sedan sprang ungdomar in på den nedlagda bensinstationen på Cronmans väg och hämtade stenar - som snart regnade över poliserna (Herkel & Brundin, 2020).

Probleminramningen kring terror gestaltades genom att Sverige skulle vara utsatt för det i samband med koranbränningarna, där det är ensamagerande potentiella terrorister som beskrivs vara de personer med motivet att genomföra dessa attacker:

Enligt henne [Susanna Trehörning, biträdande chef för Säpos kontraterrorism] har attentatshoten mot Sverige ökat. Hon vill dock inte gå in på om hoten ökat de senaste veckorna. Säpo är bland annat oroad för att kampanjerna mot Sverige kan påverka ensamagerande potentiella terrorister (TT, 2023).

I probleminramningen för kränkningar var det främst muslimer som var aktörerna, där de kännetecknas som 3000 kränkta muslimer och som vill visa ett missnöje mot islamofobin i samband med koranbränningarna, där det främst är imamer som framför sin åsikt:

/.../Vi muslimer känner oss kränkta. Det är därför vi är samlade här idag. Och det här är bara en gnista. Det måste leda till ytterligare reform i svensk lag/.../Vi är här för att manifesteras mot koranbränningarna och visa solidaritet med alla andra som har protesterat, säger Salahuddin Barakat, imam och ordförande i Islamakademien/.../Vi vill visa vårt missnöje med det som händer i Sverige just nu. Inte bara att man tillåter islamofobi, men att det tillåts passera förbi obesvarat, fortsätter han (Hamdan, 2023).

Tidigare forskning om hur media kan ge två olika bilder kan även ha relevans bland Sydsvenskans nyhetsartiklar (Umamaheswar, 2015:193-194). De aktörer som befann sig på upploppen var unga män, kriminella och stenkastare, med kännetecknen som att de talade arabiska, var upprörda och inte från Rosengård. Det fanns även en imam på plats som skulle lugna stämningen bland stenkastarna (Ibid). Motsatt inramningen kring *säkerhet* var även probleminramningen om *kränkningar* närvarande, där muslimer demonstrerade mot koranbränningarna med motivet att demonstrationen skulle leda till en reform i svensk lag, eftersom koranbränningarna är kränkande. Det kan tolkas som att det förekommer olika händelser i samband med koranbränningarna och som medierna beskriver på ett objektivt sätt, genom att visa flera sidor av detta (Strömbäck, 2014:113). Å ena sidan porträtterar media hur demonstrationerna går till på ett fredligt sätt, men å andra sidan porträtterar den också hur personer kastade sten på poliser under ett upplopp samt att Sverige är utsatt för terror i samband med koranbränningarna av ensamagerande potentiella terrorister. I denna framställning ges utrymme att tolka porträtteringen likt tidigare forskning och om det visas en objektiv bild (Umamaheswar, 2015:193-194; Strömbäck, 2014:113-114). I porträtteringen kan det uppfattas som att det inte presenteras någon motsägande bild i media till att det är muslimer som utför våldet under upploppen, då våldsverkarna kännetecknas av att de talar arabiska och ska lugnas av imamer. Då valet av ord och vinklar som används under porträtteringen av koranbränningar och upplopp vinklas mot

arabtalande, imamer och muslimer leder till att även potentiella terrorister kopplas till islam och muslimer. Detta eftersom terrorister beskrivs i samband med koranbränningar. I tidigare forskning om porträttering av muslimer i media, har media tidigare velat skydda muslimer, men att den samtidigt har porträtterat muslimer som ett hot och det kan till följd av detta tolkas som att det kan finnas en vilja för att porträttera fram en objektiv bild i media (Ibid). Däremot gör journalister medvetna val som gör att nyheterna kan vinklas mer mot muslimer (Ibid). Vidare kan det även överensstämma med tidigare forskning kopplat till kriminalitet, där muslimska kriminella tenderar att bli porträtterade som terrorister eller extremister (El Biadi & Zih, 2021:685).

6.2.1 Muslimers tolkningsföreträde i nyhetsartiklarna

I nyhetsartiklarna fick muslimer tolkningsföreträde 13 gånger av sammanlagt 93 artiklar. De gånger som muslimer citerades i artiklarna var när de antingen skulle kommentera upploppen och händelseförloppet under en koranbränning, förklara vilka det är som genomför upploppen samt att ge information om koranen eller islam. Endast en gång var det en artikel som var skriven av en imam och muslim.

6.3 Opinionsartiklar

I opinionsartiklarna var det främst fokus på fråga tre och fyra i de kvalitativa metodfrågorna.

Aftonbladet - opinionsartiklar

I Aftonbladets ledare- och debattartiklar var fokuset främst på de två kategorierna *yttrandefrihet* och *säkerhet*, där kategorin *kränkningar* förekom ett fåtal gånger.

Orsakerna till det första inramade problemet om *yttrandefrihet* är delvis den ekonomiska vinning och kapital som koranbrännare erhåller från exempelvis, sociala medieplattformen TikTok:

Salwan Momika har en ekonomisk drivkraft för sina koranbränningar via plattformen Tiktok. På tisdagen stängde Tiktok av pengaströmmen, då bestämde sig Momika för att ställa in kommande koranbränningar i turnén av "personliga skäl". Själva infrastrukturen för yttranden förstärker i dag automatiskt budskapet från de som har ett intresse av att hetsa och sprida missaktning mot minoriteter. Kapitalets logik går arm i arm med hatmånglarnas/.../de [liberaler och röster till vänster] försvarar den specifika rätten att hetsa mot just muslimer, och tech-plattformarnas rätt att tjäna pengar på detta hat/.../Låt mig vara övertydlig: det Momika och Paludan sysslar med är inte konst eller satir eller religionskritik. Det är välavlönat hets mot folkgrupp/.../ (Pettersson, 2023).

Vidare representeras även Sveriges statsminister Ulf Kristersson med regering vara orsaken till koranbränningarna och *säkerheten* med upploppen, eftersom lösningar och handlingskraft har uteblivit:

Regeringen har i princip inte gjort någonting. Utom att be 15 myndigheter samarbeta mera och polisen att öka de inre gränskontrollerna. Inte så imponerande. Viljan att ta itu med roten till det onda, koranbränningarna, har lyst med sin frånvaro/.../ (Mellin, 2023).

En annan orsak till koranbränningarna och som blir synligt bland opinionsartiklarna är att de ska skapa rädsla hos minoriteter: “Det handlar i stället om att injaga fruktan och väcka hat mot en minoritet.” (Jalalian, 2023). Lösningar som presenteras inom de probleminramningar som ges kring *kränkningar* är att: “Ta tag i problemet /.../Den handlar om duglighet. Kompetens” (Mellin, 2023), även att: “/.../pröva om vår befintliga hetslagstiftning kan fungera än att ändra i ordningslagen eller införa hädelselagar. Vi ska skydda människor, inte idéer” (Jalalian, 2023) samt att: “Vi behöver varken nyskrivna eller daterade lagar för att rättsligt pröva Paludan. Det räcker att tillämpa den lag som redan finns, hets mot folkgrupp” (Gardell, 2023).

I opinionsartiklarna var det möjligt att observera att de följer ett liknande mönster som nyhetsartiklarna, där det utifrån de tre probleminramningarna var möjligt att lägga märke till hur gestaltningen av koranbränningarna på olika sätt representeras som ett problem. De orsaker som opinionsmedia valde att framträda (Entman, 1989:52) var kapital och en ekonomisk drivkraft, Ulf Kristerssons regering och att skapa rädsla hos minoriteter. Lösningar beskrevs vara att personer med makt skulle ta itu med roten till onda med koranbränningar som leder till upplopp och att skydda människor från hets mot folkgrupp. Detta skulle kunna relatera till tidigare forskning kring att det porträtteras som ett ensidigt perspektiv (SOU 2006:21:103-104), eftersom det beskrivs vilken grupp som koranbränningarna riktar sig mot, muslimer, och av vem, Salwan Momika, men inte vilka det är som genomför upploppen. Utan att få den bilden kan porträttering av den generella porträttering kunna tolkas förstärka redan existerande fördomar, som att det är muslimer som är de som genomför upploppen. Gestaltningen i artiklarna pekar även på att det är muslimer som blir upprörda av koranbränningarna (Ibid). Samtidigt har forskningen inom svensk media visat på att det i större utsträckning ges en negativ rapportering med olika redan existerande generella påståenden om att muslimer och islam är våldsamma och irrationella (Steiner, 2015:41).

Göteborgs-Posten - opinionsartiklar

I Göteborgs-Postens ledare- och debattartiklar var fokuset främst på de två kategorierna *yttrandefrihet* och *säkerhet*, där *kränkningar* förekom ett fåtal gånger.

I Göteborgs-Postens opinionsartiklar gestaltades tre probleminramningar och där två kategorier blev särskilt synliga, *säkerhet* och *yttrandefrihet*. Inom probleminramningen för *säkerhet* handlade artiklarna om hot om terrorism (Sandebring, 2023) och våldsamma kravaller (Hjörne, 2022). Aktörer i dessa probleminramningar beskrevs som hot från islamister och våldsvverkare (Sandebring, 2023; Hjörne, 2022). Inom inramningen för terrorism var således lösningen att stoppa terrorhot från islamister och förstå felet i att bränna koranen för människor som inte kommer från en lika sekulär kultur som svenskar:

Nu, innan det inträffar terrordåd, är det dags att stoppa detta vansinne. Det handlar dock inte om att ge efter för islamisternas hot utan i stället att ta på sig tagelskjortan och inse att det är fel, onödigt och provocerande att offentligt bränna böcker som är heliga för människor från en kultur som inte är lika sekulär som den svenska. När yttrandefrihetslagen skrevs fanns det inte en tanke på en situation som den nu uppkomna (Sandebring, 2023).

De ageranden som beskrivs som lösningar för de våldsamma kravallerna är att ge polisen medel för att kunna stoppa dem och värna om demokratin och medborgarnas rättigheter:

Polisen måste få tillräckliga resurser och bli fler. Specifikt för kravallerna gäller att de som deltagit skall hållas ansvariga, gripas, dömas och avtjäna straff. Polisen måste också ges möjligheter att använda bland annat vattenkanoner, gummikulor och "bean bags" (påsar med hagel) för att kunna värna sig själva, när de värnar det öppna, demokratiska samhället och medborgarnas rättigheter (Hjörne, 2022).

Här visas en likande argumentation som i Göteborgs-Postens nyhetsartiklar kring muslimska motdemonstranter, då motsvarande frustration kring terrordåd och kravaller lyser igenom i opinionsartiklarna. I dessa artiklar diskuteras koranbränningarna leda till islamism och terrorism och att de som deltagit i kravallerna skall hållas ansvariga. Med anledning till att artiklarna även refererar till att människor från muslimska länder blir kränkta av koranbränningar i citatet nedan, kan gestaltningen i Göteborgs-Postens opinionsartiklar relatera till tidigare forskning om olika stereotyper och ovarierad gestaltning (Groglopo, Ahmadi, & Munobwa, 2023:2-3, 5), då det kan tolkas ske en ensidig gestaltning. Detta för att det används olika stereotypa kännetecken i artiklarna och som gör att de som genomför kravallerna kan associeras med islamister och som ett hot mot det öppna demokratiska samhället och medborgarnas rättigheter (Ibid). Vidare kan det utifrån Poole & Williamson (2023) visa på att muslimerna ses som problemet i media och att de inte anpassar sig till det svenska samhället eller låter sig integreras (Poole & Williamson, 2023:272, 276). Kopplat till forskningen av El Biadi

& Zih (2021) kan de stereotyper som beskrivs i media bidra till en negativ attityd mot muslimer och prägla hela samhällets struktur (El Biadi & Zih, 2021:685).

Probleminramningen för yttrandefrihet är att det finns skilda åsikter för hur den ska användas (Abramowicz, 2023). Orsaken gestaltas som att religionen är viktigare i mellannöstern än i Sverige och att migranter från mellannöstern inte har samma syn på religion som sekulära Sverige, vilket gör att migranter inte vill hålla med om det svenska samhällets syn, om att provokationer av religion är en vardaglig händelse:

De muslimska länderna ligger i, motsats till Sverige, i andra änden av den sekulära/traditionella-skalan. Det vore därför inte förvånande om en betydande andel av dem som migrerar till Sverige också behåller sina värderingar, åtminstone om de inte integreras i det svenska samhället. Den som enbart umgås med andra från sin egen etniska eller religiösa diasporagrupp kommer sannolikt inte att ändra sig. Den kommer heller inte att anamma det sekulära samhällets inställning, där hån, häckande och provokation av religion är en rätt alldaglig företeelse i svensk offentlighet. Även om det bland vissa kan ge upphov till sorg, ilska eller frustration (Abramowicz, 2023).

Abramowicz menar att det behövs en mindre seriös inställning till religion från islams sida som lösning:

Det betyder inte att den svenska synen på religion och religionsutövning alltid är rimlig. Den kan vara överdrivet kylig och gå för långt i sin rationalitet. Men den är ändå att föredra framför det glädjelösa och stränga samhälle som moskéernas företrädare verkar föreställa sig, där hån och humor inte har någon plats (Abramowicz, 2023).

Kopplat till ovan resultat kring säkerhet och yttrandefrihet skulle citaten kunna hänvisas till tidigare forskning om *vi* och *dem* och som i USA har beskrivits som *den amerikanska publiken* och *terroristerna*, vilket förstärker de orientaliska stereotyperna (Guzman, 2016:92-94). Det kan därmed tolkas som att media gestaltar *vi* som det sekulära, demokratiska Sverige, och som skyddar medborgerliga rättigheter, medan terrorister och våldsamma kravaller beskrivs vara *dem*, islamister och islam.

Svenska Dagbladet - opinionsartiklar

I Svenska Dagbladets ledare- och debattartiklar var fokuset på alla tre kategorier, *yttrandefrihet*, *säkerhet* och *kränkningar*.

Inom inramningen för *kränkningar* presenterades koranbränningar som kränkningar mot de troende menar skribenten och imamen Awad Olwan (Wadensjö & Olwan, 2023),

där orsaken är att det väcker aggressioner, vilket gör att människor får fördomar och rädslor för den andre:

Vi vill att religionerna skall vara instrument för fred, inte väcka aggressioner. Vi bygger våra samtal på våra uppenbarelser från Gud, våra kulturer och vår historia. Bokbålen skapar aggressioner som försvårar vårt fredsarbete. Människors fördomar och rädsla för den andre får ny näring. Dessa motkrafter har vi länge känt av. När vi planerade för ett gemensamt Guds hus i Fisksätra blev både kyrkans och moskéns väggar nerklottrade med hatiska tillmälen (Wadensjö & Olwan, 2023).

Lösningar inom inramningen förklaras genom att det ska ske en ändring om hur lagen om yttrandefrihet blir tolkad, för att skydda trossamfundens grundläggande dokument:

Vi föreslår att riksdagen beslutar om att ändra tolkningen av lagen om yttrandefrihet så att trossamfundens grundläggande dokument blir grundlagsskyddade, att lagen om yttrandefrihet tolkas enligt sunna förnuftet, det vill säga i enlighet med Jesu ord om att göra mot andra vad man vill att andra gör mot oss själva samt att riksdagen beslutar om ett utbildningsprogram med syfte att motarbeta fördomar om och sprida kunskap på djupet om olika religioner i vårt samhälle (Wadensjö & Olwan, 2023).

Det är möjligt att tolka att de orsaker och lösningar som ges inom probleminramningen kan relatera till tidigare forskning om att ifall människor utsätts för en viss typ av information kan det leda till mer fördomsfulla attityder hos människor (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:2-3). Som beskrivs kan det innefatta att om koranbränningar fortsätter att skapa aggressioner kan det tolkas leda till att fler får fördomar och rädslor för dessa.

Probleminramningen kring *säkerhet* gestaltas både utifrån upplopp (Neuding, 2023) och våldsamheter (Schultz, 2022) under koranbränningar. Rubriken i opinionsartikeln talar om ett *migrationsmisslyckande* där artikeln vidare beskriver händelseförloppet kring ett upplopp som en scen från Västbanken och strid om territoriet. Mobben beskrevs kasta sten mot polis och applåderade när de skadades, aktörerna kännetecknades av att vara ute efter att döda:

Gatan är tjock av springande människor som kastar knytnävsstora stenar mot polisens fordon, och som åstadkommer det där klapprande ljudet av smällar mot vindrutan. Det är som att bevittna en scen från Västbanken, snarare än ett svenskt bostadsområde. Hur kunde det gå så illa?/.../Otaliga poliser har vittnat om att mobben var ute efter att döda. Poliser som föll till marken var nära att lynchas. När en kvinnlig polis träffades av en sten i huvudet så illa att hon segnade ihop, gick applåder genom mobben, som fortsatte att kasta sten på henne när hon låg avsvimnad. Hennes kollegor lyckades få bort henne från platsen. Dessutom var det uppenbart att det blev en strid om territoriet, vilket framgick inte minst när våldsverkarna kapade en polisbuss i Örebro och körde fram den i triumf (Neuding, 2023).

Orsaker till den inramning som gestaltas skildras som en misslyckad migrationspolitik, där det finns många våldsamma islamister i Sveriges "migranttäta" områden:

Vi har så många våldsbejakande, våldsberedda och våldskapabla islamister i Sveriges migranttäta områden, att hädelse mot islam i praktiken inte längre är möjlig - till skillnad från hädelse mot samtliga andra religioner. Det riskerar människoliv på ett sätt som i längden är omöjligt att upprätthålla. Oavsett - och detta är något för Uppdrag granskning-redaktionen att reflektera över - om polisen tillämpar Särskild polistaktik eller inte. Det är ett mått på den svenska migrationspolitikens misslyckande (Neuding, 2023).

I artiklarna kan orsakerna också handla om att det bedrivits propaganda på andra språk än svenska i olika kanaler på sociala medier, där motiven från muslimska aktörer kring upploppen bland annat har varit att myndigheter kidnappar muslimska barn:

En del av förklaringen till våldsigheterna är att det i olika kanaler i sociala medier, på andra språk än svenska, bedrivits propaganda mot det svenska samhället. Bland annat har det i youtube-kanaler på arabiska spridits uppgifter om att svenska myndigheter "kidnappar" muslimska barn. En del av dessa kanaler har också eldat på i samband med upploppen (Schultz, 2022).

I resultatet är det möjligt att urskilja flera aktörer i probleminramningen, där migration och propaganda förklaras vara anledningen till upploppen och våldsigheterna. Aktörerna som beskrivs i samband med orsakerna är en mobb, som kastar sten och applåderar när de skadar polis och kännetecknas som att vara ute efter att döda. De beskrivs också vara våldsamma islamister, som bor i migranttäta områden och får sina muslimska barn kidnappade av svenska myndigheter. Likt flera av de resultat ovan har media givit flera bilder med vilja att skapa en objektiv bild, men i valet av ord och beskrivningar av olika aktörer kan det tolkas som att det har skett medvetna val av skribenterna och att muslimer kopplas samman med vissa noder som upploppen (Strömbäck, 2014: 109, 113-114). Det kan även likna den tidigare forskningen om andra tidningar, exempelvis Fox News i USA, där rapporteringen skapade en gestaltning om att muslimer var ett hot (Nassar, 2020:606-607). Resultatet kan också tolkas förklaras utifrån tidigare forskning om att det oftare ges negativa rapporteringar (Steiner, 2015:22), där det finns olika generella påståenden inom svensk media om att muslimer och islam är våldsamma, irrationella, har höga krav på "vår" bekostnad och är ett hot mot den kristna västvärlden och demokrati (Steiner, 2015:41). Det skulle även vara möjligt att koppla till SOU 2006:21, då det kan tolkas att det endast ges ett perspektiv av våldet och upploppen, eftersom det är migrationen och våldsamma islamister som är de farliga under dessa och att gestaltningen skulle kunna generera i förstärkningen av fördomar mot invandrare generellt (SOU 2006:21:103-104).

I materialet var det inte möjligt att tolka några tydliga lösningar och handlingsalternativ i inramningen till *säkerhet*. Vidare hade probleminramningen för *ytrandefrihet* också

två olika gestaltningar, att yttrandefrihet inte är förhandlingsbar (Busch, 2020) och att det är sorgligt med koranbränningar, men att yttrandefriheten måste finnas kvar för att kunna försvara sig (Baksi, 2023). Busch menar att det var hot och våld som ledde till att yttrandefriheten blev inskränkt:

Men när det handlade om Koranen uttrycktes så trovärdiga hot att polisen såg sig tvungen att backa. Hot om våld ledde till en inskränkning av yttrandefriheten. Det är en framgång för dem som vill strypa den (Busch, 2020).

Agerandet för lösning ska vara en förbättrad gränskontroll, folkräkning, utvisningsbeslut och kontroll om vilka som kommer in till Sverige, med asylansökningsområden och fotboja på personer som utgör en säkerhetsrisk:

Vi behöver ha bättre kontroll på våra gränser. Kristdemokraterna föreslog i våras en folkräkning och en komplett omgörning av systemet med tillfälliga personnummer för att få koll på vilka som bor i landet. Detta behöver kompletteras med kraftiga utvisningsbeslut och en bättre kontroll av vilka som kommer till vårt land. Ett asylansökningsområde, där alla nyanlända bor sin första tid i Sverige, bör införas. Fotboja måste kunna sättas på personer som är säkerhetsrisker/.../Sverige har varit ett välkommande land. Men det får inte innebära att vi åsidosätter våra grundläggande värderingar. Man får gärna anse att Koranen är helig. Men i Sverige måste man acceptera att andra kan ha en annan uppfattning. Europas frihet är inte förhandlingsbar (Busch, 2020).

Den andra probleminramningen kring människors negativa åsikter till *yttrandefriheten*, är för att muslimer, judar eller svarta tar åt sig kritik på gruppnivå. Dessa grupper identifierar sig starkt med sin religion, men kritiken är riktad mot det religiösa samfundet, som gör att individen kan välja att stå utanför. Detta för att religion enbart är åsikter:

Hatiska uttalanden riktade mot muslimer, judar eller svarta kränker individen, som antingen inte kan välja eller av rädsla inte ska behöva dölja eller väja bort sin grupptillhörighet. Men även om många människor identifierar sig med och har starka band till sin religion är religion ändå åsikter. Kritiska uttalanden mot kristendomen eller islam riktas mot ett religiöst samfund. Som individ kan man själv välja att stå utanför (Baksi, 2023).

Lösningar som redan indikeras i citatet ovan är att om religionen i religiösa samfund ska påverka politiskt beslutfattande, ska de också kunna ifrågasättas i en öppen debatt samt att kritik måste tolereras och som även beskrivs nedan:

Om religionen är mer än en privat angelägenhet, vilket den ju blir när de religiösa samfunden vill att religionen ska tillåtas påverka politiskt beslutfattande och prioriteringar, måste åsikterna kunna

ifrågasätts i en öppen debatt. Och enskilda troende måste tolerera kritik och manifestationer som syftar till att skapa opinion mot deras religion (Baksi, 2023).

Utifrån probleminramningen om *ytrandefrihet* kan det antas att Ebba Busch relaterar det våld som uppstod under koranbränningarna med asylsökande och koranen och att det är av vikt att Sverige inte överger sina grundläggande värderingar. Detta skulle kunna relatera till tidigare forskning kring ”vi” och ”dem”, där ansvaret för problemen läggs på muslimer och för att de inte låter sig integreras (Poole & Williamson, 2023:276) i det svenska samhället. Det kan även vara möjligt att koppla till beskrivningen som görs kring religion, om att religion är åsikter, där det ska vara möjligt att skapa opinion mot den. Det kan tolkas som att muslimerna ska anpassa sig efter ”våra” (svenska) regler (Poole & Williamson, 2023:272), då kritik inte riktas mot enskilda personer, utan de religiösa samfundet.

Sydsvenskan - opinionsartiklar

I Sydsvenskans ledare- och debattartiklar var fokuset på alla tre kategorier, *säkerhet*, *ytrandefrihet* och *kränkningar*.

Probleminramningen för *säkerhet* var främst upplopp (Hamdan, 2020), *ytrandefrihet* kopplas till Paludan, som med sina koranbränningar vill splittra och “provocera fram motsättningar mellan muslimer och majoritetssamhället” (Grundlagarna står på Paludans sida, 2022) och *kränkningar* kopplas till att koranbränningar är direkta hot mot minoritetsgrupper som känner sig utanför i Sverige (Söderberg, 2023). Orsaker till probleminramningen om *säkerhet*, var de som brände koranen, eftersom de redan innan hade vetskap om att det skulle göra muslimerna upprörda. De tilläts sprida sin propaganda samtidigt som Sverige har problem med både högerextremism och religiös extremism:

Det var en idiotsäker plan. De visste att en Koranbränning gör muslimer upprörda. Allt de behövde var några som blev tillräckligt upprörda för att starta upplopp. /.../ Jag är besviken för att jag inte kan stoppa de religiösa extremisternas propaganda. De som håller sig segregerade och säger att Sverige hatar muslimer. I deras värld blundar vi för hat mot muslimer. Enligt dem ursäktar vi högerextremister genom att ge dem frihet att sprida hat. Genom att protestera mot Koranbränningen hoppas de visa att de inte kommer att stå tysta när någon attackerar deras tro. Men vi vet att i Sverige har man rätt att bränna vilken bok man vill. Vi vet att vi har segregerade områden där kulturer med religiösa blasfemilagor och antidemokratiska värderingar är normen. Vi vet att vi har ett problem med både religiös extremism och högerextremism (Hamdan, 2020).

Lösningen “finns i demokrati och medmännisklighet, inte bokbål. Vi vet hur våra moskéer, kyrkor och synagogor samarbetar mot förtryck” (Hamdan, 2020). I probleminramningen kring *ytrandefrihet* och skapandet av splittringar i samhället gestaltas orsaken vara koranbrännaren

Paludans yttrandefrihet och mötesfrihet som skyddas av grundlagarna (Grundlagarna står på Paludans sida, 2022), med en lösning som kan tolkas som tvetydig. Detta eftersom olika handlingsalternativ kan rikta sig till att ge polisen möjlighet att igen neka Paludans tillstånd för koranbrännningar som under 2020, men som kritiserats av vissa moderata och liberala politiker som vill skydda svensk demokrati:

Det finns debattörer som anser att polisen oftare bör göra som 2020 då Paludan nekades tillstånd för nio möten i Stockholmstrakten. De får mothugg från främst moderata och liberala politiker, som vill skydda svensk demokrati och ge svensk polis skarpare verktyg mot våldsamma upplopp. Den ende som snabbt kan kyla ner stämningarna är Rasmus Paludan själv. Nu pausar han sin "valturné" minst en vecka. Det ger svensk polis och svenska politiker andrum och tid att tänka igenom hur våldsvågen bör stävjas (Grundlagarna står på Paludans sida, 2022).

Det är Paludans yttrandefrihet och mötesfrihet som beskrivs vara orsaken till splittringar i samhället, men samtidigt kan det tolkas presenteras en motbild till denna, eftersom det i gestaltningen både beskrivs som att det är den *svenska* demokratin som ska skyddas och *mot våldsamma upplopp*. Då redan existerande svensk medieforskning visar på att media skapar ett större utrymme för en negativ rapportering, kan de där andra aktörerna, som befinner sig på upploppen beskrivas som våldsamma (Steiner, 2015:22, 41). Denna gestaltning skulle kunna ha tendens att presentera svenskarna och svensk demokrati mot de våldsamma personerna på upploppet.

Den tredje och sista probleminramningen kring *kränkningar* och direkta hot mot minoritetsgrupper, ligger orsaken i koranbrännarna och de som bränner dem:

De senaste månaderna har Sverige och dess grannländer upplevt en annan sorts brandrisk - bokbålen, brännandet av heliga skrifter. Bokbrännarna har varit av olika slag. En dansk provokatör, en artist som ville protestera mot Sveriges anslutning till Nato och en muslim som kränkts av koranbrännningar och fått tillstånd att bränna en Torah, den heligaste judiska skriften (Söderberg, 2023).

För att hat och utanförskap inte ska få fäste behövs det protesteras kring hur yttrandefriheten används och att det är av vikt att fördöma olika fördomar och rasism:

Var och en kan också göra skillnad genom att protestera mot att yttrandefriheten används för att legitimeras hat och utanförskap. /.../Vi kan med kraft fördöma fördomar och rasism vi stöter på, och istället bygga tillit i samhället genom att vara öppna, nyfikna och villiga att lära av varandra (Söderberg, 2023).

I orsakerna till *säkerhet* kan det tolkas som att opinionsartiklarnas gestaltning var att ställa religiös extremism och högerextremism som varandras motsatser, där det är muslimerna mot majoritetssamhället. ”Vi” presenteras i form av högerextremister och muslimer som ”de” religiösa extremisterna. Det kan relatera till den tidigare forskningen kring ”vi” och ”dem” eftersom högerextremisterna kännetecknas med att de hade en vetskap om att koranbränningarna skulle göra muslimerna upprörda, medan muslimerna beskrivs som de som startade upploppen, sprider propaganda, att de är de som håller sig segregerade och säger att Sverige hatar dem, och att det är ett problem med antidemokratiska värderingar i segregerade områden. Det kan visa på en uppdelning som görs mellan ”vi” *svenskarna* och ”de” *muslimerna*, då det är ”vi” som sitter på lösningen med demokrati och medmännisklighet i stället för bokbål (Groglopo, Ahmadi & Munobwa, 2023:5; Guzman, 2016:92-94). Det kan även ha samband med tidigare forskning, om att media gör skillnad på olika grupper i samhället och att de delas upp som oppositionella samhällen, där muslimer kan beskrivas som lättkränkta och att de inte tillhör Sverige på samma sätt som svenskarna (Bharat, 2021:38-39). Svenskarna kan beskrivas som offren av medias gestaltning i Sydsvenskans opinionsartiklar och att det porträtteras vara en spänd känsla mellan majoritetsgruppen och minoritetsgruppen (Ibid).

6.4 Delar som missas i artiklarna och som blir oproblematiserade

Utifrån Bacchis (2009) metod kring vad som inte presenteras som oproblematiserat eller som är osynligt går det att identifiera flera representationer (Bacchi, 2009:xii, xviii, xx, 12, 13). De delar som inte problematiseras tenderar främst att vara perspektiven från de muslimer som inte var närvarande på upploppen, eller varit ute och demonstrerat. Det förekom viss gestaltning om individer som demonstrerade mot upploppen, men som generellt var borttagen från gestaltningen. Det finns även flera artiklar som hänvisar till vad svenska befolkningen anser, men det saknas intervjuer med dem. Slutligen finns det inte heller intervjuer med de personer som beskrivs som maskerade/våldsamma/islamister, utan endast med muslimer som hade mer humana egenskaper. Exempelvis den muslimska kvinnan som var på väg hem från hemköp, som helt plötsligt plockade upp en sten och kastade mot poliser.

7. Diskussion och sammanfattande slutsatser

7.1 Diskussion

Resultatredovisningen baseras på tre övergripande kategorier: *kränkningar*, *yttrandefrihet* och *säkerhet* som identifierades i databearbetningen. I analysen för probleminramningen *kränkningar* placerades ord och meningar som pekade på onödigheten av att kränka muslimer, att koranbränningarna utgör hets mot folkgrupp, att det inte ska göras skillnad på muslimer och andra svenskar och att medias gestaltningar av koranbränningarna kan visa på vilket sätt som muslimer blir påverkade och lättkränkta av dem. Porträtteringen i media om muslimer som enkelt påverkade och lättkränkta blir enbart en bekräftelse på en egenskap som de redan besitter enligt det västerländska samhället och som relaterar till Suids teori kring orientalism om muslimer som irrationella och underutvecklade (Said, 1978:40, 287, 300, 313, 317). För kategorin *yttrandefrihet* utgick den mediala diskussionen främst från att inskränka eller att inte inskränka yttrandefriheten. Att inskränka yttrandefriheten kunde gestaltas i form av att yttrandefriheten ska inskränkas för att skydda Sverige från främmande hot, eller för att koranbränningar utgör hets mot folkgrupp. Kontrasten till den gestaltningen var att inte inskränka koranbränningarna, eftersom de porträtterades som grundläggande för Sveriges värderingar och demokrati, trots att det var beklagligt att vissa människor blev sårade av koranbränningarna. Muslimer och islam beskrivs vara för seriösa och individstyrda i sin religion och som inte förstår innebörden av Sveriges yttrandefrihet utifrån den mer sekulära synvinkeln. I kategorin för *säkerhet* identifierades probleminramningarna i termer som upplopp eller terrorism och koppelades antingen till skeendet av en koranbränning eller som en effekt av den. Upploppen var en direkt inre säkerhetsfråga och demonstranterna tenderade att beskrivas som arabisktalande, muslimska hot, från andra områden, kriminella, unga arga män/ungdomar och vara våldsamma, medan terrorism behandlades som någonting som skulle kunna ske i framtiden av ensamman, våldsbejakande personer av islamistisk bakgrund. Bredström (2003) menar att kulturell rasism framträder i situationer när media använder olika ”kulturella värden” när brott som genomförs av invandrare ska förklaras, vilket skapar rasifierade skillnader mellan människor (Bredström, 2003:85-86). I resultatet är det tydligt att en sådan kulturell skillnad görs i medias gestaltning, exempelvis genom att skriva ut arabiska ord och att personerna som deltar i upploppen pratar arabiska.

Opinionsartiklarna går in mer djupgående på probleminramningarna som läggs fram i nyhetsartiklarna. Båda typer av artiklar tar upp kategorierna och probleminramningarna på liknande sätt, men där aktörerna i opinionsartiklarna har en utökad beskrivning av olika

kännetecken och gestaltningar, med ett särskilt stort fokus på muslimer som ett hot och oförstående för den svenska yttrandefriheten och demokratin. Delvis beskrivs andra aktörer vara orsaken till problemen i gestaltningen i opinionsartiklarna, men de probleminramningar som behandlas, exempelvis upplopp har inte "svenskarna" som aktörer. Det blir en skillnad på tidningarnas gestaltning av "vi" och "dem". Samtidigt kan det tolkas som att muslimer får litet utrymme till tolkningsföreträde, då det kvantitativa resultatet visade att de fick utrymme att tala 13 gånger i sammanlagt 144 artiklar. Slutligen fanns det flera aspekter som inte togs upp i varken tidningsartiklarna och opinionsartiklarna. Vart är alla muslimer som inte gestaltas i samband med upploppen? Vart är muslimers utrymme i media? Känner de sig som en del i samhället för att uttala sig? Media väljer att uttala sig om vad svenskar/svenska befolkningen anser i olika frågor, men det finns inga intervjuer med dem och på liknande sätt finns det inga intervjuer med de människor som media beskriver som maskerade/våldsamma/islamister/asylsökande, utan endast med den muslimska kvinnan som var på väg hem med matkassen från mataffären.

Beskrivningar av upploppen kan jämföras med resultat från tidigare forskning som gjorts i samband med gestaltningen av muslimer i samband med 11 september-attackerna (Umamaheswar, 2015:193-194; Nacos & Torres-Reyna, 2003:150-153; Ahmed & Matthes, 2017:235), då media gestaltade muslimer både utifrån en skyddade gestaltning och en oro kring islamistisk terrorism (Umamaheswar, 2015:193-194). Attackerna gjorde även att internationell media fokuserade mer intensivt på muslimer, islam och mellanöstern, med hotet av muslimsk extremism som påtagligt (Ahmed & Matthes, 2017:235). Liknande tendenser går att finna i artiklarna rörande koranbränningarna, eftersom det var större fokus på säkerhetsfrågor än på muslimers rättigheter.

Strömbäck (2014) menar att de traditionella massmedierna ska ha en enkelriktad kommunikation, som är opersonlig, mot en olikartad publik och geografiskt utspridd, där bland annat journalister ska eftersträva att följa vissa regler kring hur nyheter redogörs och värderas (Strömbäck, 2014:16, 18, 30). Utifrån den kommunikativa överföringsmodellen har budskapet från sändaren, kanalen budskapet sänds i, budskapets mottagare och olika effekter som budskapet kan ge genom ett avsiktligt eller oavsiktligt sätt relevans i att förstå hur nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna kan påverka en fråga i samhället (Strömbäck, 2014:19). Medias roll är därför att delge information på ett sakligt och objektivt sätt och exempelvis ge korrekta nyheter och att båda sidor skall höras (Medieombudsmannen, u.å.). Det är möjligt att argumentera för att media som sändare av ett budskap inte bryter mot mänskliga rättigheter,

eftersom dess roll ofta beskrivs som objektiv i nyhetsrapporteringen (Strömbäck, 2014:113), och att det ingår i yttrandefriheten att få uttrycka sig. Dock kan det verka problematiskt att rapporteringen som media visar i främsta fall trycker på muslimer som ett hot i samband med säkerheten, likt upplopp och terrorism, att de är ett hot mot den svenska rationaliteten och värderingar som yttrandefriheten samt att de blir lättkränkta av koranbränningarna. Att det inte finns en variation på uttalanden från muslimer som bor i utsatta områden eller utanför och som inte handlar om upploppen, yttrandefriheten eller hur koranbränningar kränker dem, kan bidra till att en ensidig bild skapas. Det utestänger vissa osynliga och osagda problembilder i rapporteringen som exempelvis fredliga och lugna muslimer.

Strömbäck (2014) menar att de frågor som får stor medial uppmärksamhet också är de frågor som medborgare anser är viktiga (Strömbäck, 2014:99, 101, 107, 109). Gestaltningsteorin kan således beskriva de attribut som porträtteras i samband med den mediala uppmärksamheten (Ibid). Här kan det vara det ömsesidiga beroendet som styr, då medier, befolkningen och politiker är de som ömsesidigt styr vad för frågor som dyker upp i media, men som också styrs av graden av konflikt (Strömbäck, 2014:32-33). Att läsarna endast utsätts för olika objektifierade och medvetna val i media (Strömbäck, 2014:114) kan resultera i att människors kognitiva scheman endast får bekräftande information som stämmer överens (confirmation bias) med deras tidigare kunskaper och erfarenheter som de läst i media (Strömbäck, 2014:96-97). Ny information från media, som koranbränningar i form av kränkningar mot muslimer eller hets mot folkgrupp kan påverkas av tidigare erfarenheter och kunskaper, vilket gör att dessa nyheter inte får genomslag (Ibid). Det stämmer även överens med tidigare forskning kring hur nyheter anpassas efter människors intressen och förutfattade meningar, vilket leder till att media förstärker segregationen mellan olika grupper för att locka fler läsare (Evans, 2011:249). Medias sätt att använda språket för att styra läsarens tolkningar skulle därmed i längden kunna styra läsarnas kognitiva scheman (Ayu Rahardini, 2023:199). Medias sätt att gestalta muslimer är inte unikt, liknande mönster framträder i medierapportering om våld mot kvinnor (Meltzer, 2023:13,15-16; Karlsson, Lila, Gracia & Wemrell, 2021:1519), migranter (Okoye, 2022:2166), utsatta grupper som judar (Bharat, 2021:38-39; Koch & Hüser, 2023:11), flyktingar (Dimitrova, Ozdora-Aksak & Connolly-Ahern, 2018:543) och funktionsnedsatta personer (Lindberg & Bagga-Gupta, 2021:58).

Sättet som media kan påverka läsarnas uppfattningar kan leda till att attityder till politiskt och ideologiskt våld, sociala interaktioner, livsmöjligheter, röstningsbeteenden och policys formas (Kanji, 2018:16; Hasher & Bleich, 2020:16-17). Om attityder formas av media

på olika sätt, kan det i förlängningen påverka de mänskliga rättigheterna till det sämre, som en ökad främlingsfientlighet. Både utifrån argumentet att medias pressrättigheter tillsammans med de mänskliga rättigheterna kring yttrandefrihet, kan leda till att andra rättigheter påverkas till det negativa. Allmänheten och politiker får nämligen främst information kring muslimer tagna ur perspektiv som våld, att de är lättkränkta och oförstående till Sveriges värderingar om yttrandefrihet. Effekterna av en ensidig bild från media kan påverka mänskliga rättigheter. Utifrån mångfaldskonventionen som ska skydda och främja mångfalden och kulturyttringar riskeras inte denna rättighet uppfyllas, då kulturell mångfald kan bli underminerad i mänskliga rättigheter inom yttrandefrihet (Unesco, 2015:20-21). Det kan även kopplas till de allmänna kommentarerna för artikel 18 i ICCPR, som beskriver hur yttrandefrihet är en lika skyddad rättighet som religionsfriheten inom en stat utan att skillnader på dessa ska göras (Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter [HRC], 1993, para. 1). I rapporteringen blir frågor om yttrandefrihet mer prioriterade än frågor kring religionsfriheten och som tidigare forskning har visat kan negativa gestaltningar om muslimer, även på ett diskret sätt, leda till att det senare genomsyrar hela samhällets struktur och människors tankar (El Biadi & Zih, 2021:685), vilket innefattar beslutsfattarna.

Den allmänna kommentaren för artikel 20, som också kan kopplas till artikel 19 (yttrandefrihet) om skyldighet och ansvar, säger att nationellt, rasistiskt eller religiöst hat som motiverar till diskriminering, fientlighet eller våld ska vara förbjudet (Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter, 1983, para. 2). Det kan diskuteras om medias rapportering kring koranbränningarna bidrar till ett rasistiskt eller religiöst hat, men vid användandet av olika kulturella värden som att de talar arabiska och har islam som religion i samband med upploppen skapar det rasifierade skillnader (Bredström, 2003:85-86). Det relaterar även till ICERD (SÖ 1971:40).

I studiens inledning lyftes flera utredningar och olika studier där ”vi” och ”dem” har undersökts, även olika aspekter av hur muslimer tidigare har gestaltats negativt i media, att den nuvarande journalistiken har formats utifrån ett vithetsperspektiv samt att fragmenterade medievanor riskerar att öka polariseringen mellan grupper (SOU 2016:30:333-334; SOU 2018:50:136-137; Allan, 1999 se SOU 2016:30:335; Creutz-Kämppi, 2008:295, 299-303; Axner, 2015:59-60). Denna studie visar att det finns en negativ porträttering till muslimer, med ett ”vi” och ”dem” perspektiv, eftersom nyhetsrapporteringen gestaltar muslimer som hot, eller inom områden som kriminalitet och våld och få motsatta bilder till detta.

Flera likheter mellan nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna berörde valet av kategorier, som identifierades i form av tre kategorier: *kränkningar*, *ytrandefrihet* och *säkerhet*. Utifrån kategorin *kränkningar* var det möjligt att placera flera teman i kategorin, exempelvis genom att lyfta muslimer som en utsatt grupp för hets mot folkgrupp och att de förstår lagen precis som *de andra svenskarna*, men att orsaker till att människor får fördomar och rädslor för *den andre* är för att koranbränningar skapar aggressioner hos den muslimska befolkningen. Under analysen går det därför att tolka hur gestaltningarna i media framställer muslimer som "lättkränkta". *Ytrandefrihet* hade fokus på antingen inskränkandet av ytrandefrihet eller att inte inskränka den. Nyhetsartiklarnas gestaltning av koranbränningarna i samband med ytrandefrihet var hur viktig svensk ytrandefrihet är, men att det samtidigt är onödigt att kränka islam. En annan gestaltning som framträdde i analysen var att muslimer som blir utsatta för hatbrott av gruppen svenskar, blir det i för liten utsträckning för att det i sin tur ska inskränka ytrandefriheten. De främsta orsaker som presenteras i gestaltningen är att islam tar sin religion för allvarligt och att muslimer inte kan ta kritik på gruppnivå, det gestaltas även i att det är våld och hot som inskränker ytrandefriheten. Lösningar presenteras därför vara att ta mer lättsamt på religion och om religionen ska påverka politiken ska den även kunna ifrågasättas. Andra argument som exempelvis gränskontroll görs för att skydda Sveriges ytrandefrihet och demokrati. Olika teman för *säkerhet*, får stort företräde i materialet och belyser säkerhet både i form av upplopp och terrorism i samband med koranbränningarna. I gestaltningen kopplas upploppen samman med förekomsten av radikaliserade miljöer i svenska städer, att de som demonstrerade var arabisktalande, muslimska, kriminella, stenkastande unga män och ungdomar, som var maskerade och brände bilar medan de kastade sten. De var okända för boende i området, eftersom de bland annat gjorde icke-muslimska kodade handlingar som att röka. Personer som ansågs vara helt vanliga muslimer skildrades i nyhetsartiklarna som att de kastade sten mot poliser. Imamen tillsammans med polis gestaltas som ett undantag till denna typ av gestaltning, men är också ett exempel på hur ett muslimskt religiöst ledarskap porträtteras som förnuftets röst om att komma till besinning, i kontrast till den stenkastande majoriteten i situationen. Det står även i motsats till den terrorism som gestaltas genom aktörer som ensamagerande, radikaliserade gärningsmän, inom den våldsbejakande islamismen och som ses som ett hot mot Sveriges säkerhet. Orsaker i opinionsmedia är främst att det har varit en misslyckad migrationspolitisk, propaganda på andra språk än svenska, att polisen behöver mer medel för att stoppa kravallerna samt koranbrännarna. Lösningar är främst att stoppa koranbränningarna för att undvika terrorism och främja demokrati och mänsklighet i stället för hot och hat.

Kopplat till teorin om Orientalism har resultatet och analysen tydliga tecken på att det sker en orientalisk skillnad mellan *orienten (muslim)* och *occidenten (svensk)* (Said, 1978:1-2). Said menar att orienten beskrivs som irrationell, moraliskt fördärvad, barnslig, anorlunda, underutvecklad, sämre farlig och behöver bli kontrollerad (Said, 1978:40, 287, 300-301, 313, 317), och utifrån resultatet visar flera av gestaltningarna på olika representationer som muslimer porträtteras sämre på, likt orienten. Det kan handla om att muslimer blir representerade som lättkränkta, att de inte förstår svenska värderingar, svensk demokrati och yttrandefrihet och att detta gör dem farliga och hotfulla vid utövning av stenkastning och våld under upplopp i samband med koranbränningar. Det leder vidare till att Sverige får terroristhot från människor som är radikala islamister. I de situationer som muslimer intervjuas från de områden som koranbränningar och upplopp äger rum i, framkommer endast deras åsikter kring vilka personerna som utför våldet är och att personerna inte är från *deras* område. Exempelen ovan kan visa på vår samtids beskrivningar av orienten och att detta är sanningen som representeras i väst (Said, 1978:21-22). Det kan tolkas som att tidningarna alltid utgår från ett ”vi” och ett ”dem”, som inte bara utges i form av *svenskar mot muslimer*. Det handlar även om medias porträttering av *de rationella muslimerna mot de irrationella muslimerna*. Rationella muslimer, som imamer eller fredliga muslimer, är mer mogna och utvecklade än irrationella, religiösa, farliga och lättkränkta muslimer. Rationella muslimer använder sitt förnuft och förstår vilka svenska värderingar och yttrandefrihet som de ska följa. Irrationella muslimer, som exempelvis stenkastare, gestaltas i media som att de inte vill lyda västs lagar kring vad som är rätt eller fel (Said, 1978:40, 109, 120, 287, 300-301, 313, 317). Koch & Hüsser (2023) menar att media har skapat en distanserande framing till det som är främmande, och det kan diskuteras om det görs i nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna (Koch & Hüsser, 2023:11). Då det är muslimerna som är lättkränkta, oförstående till den svenska yttrandefriheten och våldsamma under upplopp, skulle det kunna vara ett exempel på den distanserande gestaltningen som media gör.

Liknande Suids argumentation om att muslimer ses som inkapabla till att representera sig själva (Said, 1978:293) blir muslimerna porträtterade som lättkränkta när de representerar sig själva. Även om de muslimer som porträtteras som mer rationella i media och som förstår lagarna precis som resten av svenskarna, uttrycker de ändå att de inte vill bli kränkta, vilket gestaltas som en lättkränkthet, eftersom yttrandefrihet porträtteras som den mest centrala rättigheten.

Utifrån Saids (1978) teori kan det tolkas som att muslimer ska anpassa sig till västvärldens ideal och värderingar. Muslimers styrkor gestaltas främst utifrån att skydda svenska värderingar som yttrandefrihet, exempelvis imamer som lugnar ner motdemonstranter eller att boende i områden ställer sig framför poliser för att skydda dem. Det kan därför tolkas som att väst är det centrala och för att vara en rationell muslim ska du undvika att associeras till typiskt muslimskt karaktäriserande drag och anpassa dig till västvärldens ideal och värderingar (Said, 1978:310, 324). Detta innefattar att inte vara för religiös, lätt bli kränkt av koranbränningar, kasta sten och vara våldsam under upplopp (Ibid). De muslimer som utför upploppen och är våldbejakande islamister som kan utföra terroråd kan tolkas vara den stereotypa bild som väst anser är sanningen och som gör muslimer underlägsna, eftersom ”de” inte är som ”vi” (Said, 1978:14, 26, 108). Likt tidigare forskning om muslimer kopplat till terrorism, har dessa större tendens att bli gestaltade på ett mer avhumaniserande sätt, exempelvis via ”mugshots” (Corbin, 2021:460). Utifrån Corbins tidigare forskning visar det på att media skapar en avhumaniserade bild mot muslimer med kopplingen till terrorism, eftersom deras kännetecken i media är att de är våldsbejakande islamister som gömmer sig i svenska städer.

Kopplat till vad som blir osynligt eller utesluts i materialet kan det tolkas som att om inte muslimers styrkor lyfts och gestaltas i samband med annat än att anpassa sig eller skydda västs intressen som yttrandefrihet eller säkerhet, blir deras tankar, behov och intressen uteslutna från rapporteringen (Bacchi, 2009:12-13). Habermas menar att media har en viktig funktion att fylla i ett demokratiskt samhälle genom att erbjuda ett medborgerligt forum där idéer utbyts och debatteras. Ur ett demokratiskt perspektiv är det därför problematiskt om muslimers röster utesluts i såväl nyhetsrapporteringen som i den offentliga debatten (Okoye, 2022:2166). Att alla inte har tillgång till det offentliga rummet och media kan bero på många faktorer och som i denna studie främst grundar sig i det politiska, eftersom personer inom politiken, offentliga förvaltningen och myndigheter är de som har blivit intervjuade i media (Bukar, 2020:156). Muslimers röster hörs enbart i sammanhang kopplat till deras åsikter om yttrandefrihet eller när de ska skydda yttrandefriheten och säkerheten under exempelvis upplopp. Deras deltagande kan därför tolkas vara lågt och att det inte är muslimer som är förstahandskällorna i samband med olika åsikter som bestämmer deras rättigheter. Kopplat till tidigare forskning hörs migranters röster sällan om det inte gagnar media (Okoye, 2022:2166). Det beskrivs exempelvis i Svenska Dagbladets nyhetsartiklar, där koranbränningarna enligt svenskarna är en tillräckligt stor kränkning för att begränsa yttrandefriheten, samtidigt som det finns en motbild om att det är 5 procent av svenskarna som ogillar muslimer, vilket inte gör

dem tillräckligt kränkta för att det ska leda till att inskränka yttrandefriheten. De olika kontrasterna om vad svenskarnas åsikter är kan även kopplas till tidigare forskning kring deltagande och att muslimer kan uteslutas i andra debatter som inte är kopplade till yttrandefrihet och koranbränningar. Jakku (2018) menar att muslimska kvinnors röster utesluts i debatten kring att bära olika typer av slöja, där debatten i stället cirkulerar kring att muslimska kvinnor ska räddas från slöjan för att bli fria (Jakku, 2018:9-10). Om de inte vill räddas gestaltas de som farliga och ett potentiellt hot i media (Ibid). Samtidigt har tidigare forskning också tryckt på att den utsatta gruppen kvinnor som upplever våld utsätts för en ensidig spegling i media, eftersom det görs skillnad på olika typer av våld (Meltzer, 2023:1, 13, 15-16). 'Våld i nära relationer' behöver uppnå en viss typ av våld för att det ska publiceras i media (Ibid), som av Strömbäck (2014) förklaras genom att det måste finnas en viss grad av konflikt i händelsen för att media ska värdera den (Strömbäck, 2014: 33). Denna typ av medvetna bedömning, tillsammans med att fenomenet om att våld mot kvinnor generellt inte är ett strukturellt samhällsproblem kan visa på den beskrivningsmakt som media har i samband med att de värderar nyheter (Meltzer, 2023:15-16; Strömbäck, 2014:113). Kopplat till resultatet i denna studie kan denna tidigare forskning visa på vilken beskrivningsmakt media har i skapandet av olika attribut kring utsatta grupper och som identifieras genom kategorier likt *säkerhet*, *yttrandefrihet* och *kränkningar* i olika nyhets- och opinionsartiklar. Detta eftersom bilden av muslimer framträder utifrån ett ensidigt perspektiv med olika karaktäristiska stereotypiska beskrivningar, som att de är lättkränkta, hotfulla och oförstående mot svenska värderingar.

7.2 Sammanfattande slutsatser

Tillsammans med resultatet, analysen och diskussionen gavs tre olika bilder av muslimer i medierapporteringen. Den första bilden som gavs var utifrån kategorin *kränkningar*, där muslimer gestaltades i samband med att det är onödigt att kränka muslimer, att koranbränningarna utgör hets mot folkgrupp och att muslimer förstår svenska värderingar och lagar som yttrandefrihet precis som andra svenskar. Vilket också vissa svenskar håller med om i gestaltningen. Tillsammans med de analytiska verktygen för dagordningsteorin, gestaltning, priming, orientalism och Habermas teoretiska ramverk kan det därför tolkas i resultatet som att muslimer gestaltas som lättkränkta. Motbilden till de kränkta muslimerna visar också på detta, eftersom det även identifieras en gestaltning om att svenskarna ogillar muslimer, men att det inte är tillräckligt för att inskränka yttrandefriheten under koranbränningar.

Den andra bilden som ges är utifrån kategorin *yttrandefrihet*, då muslimer gestaltas som irrationella och oförstående till svenska värderingar och yttrandefrihet. Det gestaltas som onödigt att såra muslimer i form av koranbränningar, men att Sverige mer är beroende av svenska värderingar som yttrandefrihet och demokrati. I den framställningen beskrivs aktörerna muslimer eller islam som för seriösa och allvarliga i sin religion och förstår inte innebörden eller grunden i yttrandefriheten utifrån den sekulära synvinkeln, som säkerställer medborgares rätt att ifrågasätta eller försvara sig.

Den tredje dominerande bilden av muslimer, som framgår i kategorin *säkerhet* porträtteras muslimer både i sammanhang som upplopp i samband med koranbränningar och terrorism, som en konsekvens av koranbränningarna. Under upploppen ges bilden av muslimer som arabisktalande unga män och ungdomar, som är maskerade, okända från andra områden, kriminella, muslimska hot och som är våldsamma, stenkastande och hotfulla. I samband med terrorism som speglas som en effekt av koranbränningarna porträtteras aktörerna som ensamma, våldsbejakande, extremister, med islamistisk bakgrund i migranttäta områden, som skulle kunna utföra terrordåd i svenska städer, vilket kopplas till muslimer. En kontrasterande bild som ges är hur personer med muslimskt religiöst ledarskap, som imamer, tillsammans med vissa andra muslimer som bor i områden där det sker upplopp, porträtteras som förnuftets röst. Imamens inflytande ska påverka irrationella, våldsamma och oförstående muslimer att ta sitt förnuft till fånga och inte utöva dessa upplopp.

Både nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna gav en liknande representation av muslimer, där det identifierades olika teman för *kränkningar*, *yttrandefrihet* och *säkerhet*. Representationen av muslimer porträtterades delvis utifrån en ensidig bild, då muslimer inte gestaltades utifrån andra faktorer än att de är lättkränkta, har en oförmåga att förstå svensk yttrandefrihet och är ett hot mot den svenska säkerheten. En motbild som identifierades för representationen var imamen och vissa muslimska aktörers gestaltning under upploppen som 'förnuftets röst', till skillnad från de stenkastande muslimerna i situationen. Den mest centrala skillnaden var att nyhetsartiklarna hade störst fokus på vilka probleminramningar och aktörer som gestaltades i materialet, medan opinionsartiklarna fokuserade mest på orsaker och lösningar till olika probleminramningar som tagits upp i nyhetsartiklarna. I opinionsartiklarna förstärktes de stereotypa bilder som framträtt i nyhetsartiklarna ytterligare och gick in mer djupgående på olika probleminramningar.

Muslimers representation påverkades av nyhetsartiklarna, eftersom de endast togs upp i situationer som stärkte de stereotypiska drag som gestaltades i media. De blev

representerade i situationer kring svenska värderingar och yttrandefrihet, genom att skydda västs värderingar som yttrandefrihet eller förklara varför muslimer utför våldsamheter under upploppen. De blev även representerade i situationer där de skulle förklara skillnaden mellan en riktig praktiserande muslim och de okända personerna som kastade sten under upploppen. Muslimer representerades även i olika händelseförlopp som att skydda polisen, samtala med aktörerna som var våldsamma under upploppen och vara 'förnuftets röst'. Det påverkar representationen av muslimer eftersom det inte ges en motsatsbild till andra representationer, där deras styrkor, tankar, behov och intressen lyfts. Muslimer som inte bor utsatta områden blir exempelvis inte gestaltade i liknande utsträckning som de som bodde i dessa områden.

Det kvantitativa resultatet visade att muslimer endast kommer till tals 13 gånger i sammantaget 144 artiklar. I den kvalitativa analysen kunde detta visa sig genom att endast låta imamer komma till tals, genom att koranbränningar är en kränkning mot islam, när de skulle bistå med hjälp eller samtala med demonstranter under upploppen. De fick också uttrycka sig i sammanhang som tog upp västs perspektiv kring yttrandefrihet och säkerhet.

8. Nya forskningsproblem och slutdiskussion

Då det i studiens inledning togs upp flera aspekter av att det inte har producerats tillräckligt med medieforskning kring muslimers porträttering i nyhetsmedia var detta ett försök till att bidra till den luckan (SOU 2016:30:343). Framtida forskningsfrågor om hur medieforskningen i relation till mänskliga rättigheter kan utökas kopplas delvis till den kritik som framgår från olika NGO:s och FN. Amnesty och Civil rights defenders menar att Sverige kan bryta mot flera internationella dokument om mänskliga rättigheter om de inte tar hänsyn till den systematiska rasism och diskriminering som pågår mot muslimer (Amnesty, 2023; Civil rights defenders, 2022). CERD-kommittén kritiserar också Sverige för att det förekommer hets mot folkgrupp, i form av bland annat hatpropaganda mot muslimska minoritetsgrupper samt att det förekommer en stereotyp framställning av muslimer i media och inom politiken (CERD-kommittén, 2018:2, 4). Därav hade det varit av intresse att se hur muslimer gestaltas mer generellt, utifrån andra aspekter där deras rättigheter kan påverkas och lyfta kritiken ur andra perspektiv. Detta kan exempelvis utvecklas i en kompletterande kvalitativ undersökning till denna studie, där personer perspektiv som inte bor i utsatta områden hade kunnat lyftas. Studien avslutar även alla slags internationella perspektiv och reaktioner, exempelvis att det förekom

stora demonstrationer i Turkiet mot koranbränningarna i Sverige. Hade det kunnat visa på en annan gestaltning i svensk media och hade representationen kring muslimer stärkts?

Det är även möjligt att se att resultaten skiljer sig mellan de olika tidningarna, en intressant vidare forskningsfråga hade varit att studera om gestaltningen och representationen skiljer sig mellan muslimer, beroende på vilken tidning läsaren utsätter sig för. I samband med detta även undersöka vad för slags variation av artiklar som skrivs i tidningarna, och om det är lika mycket artiklar inom yttrandefrihet/säkerhet/kränkningar i alla nyhetsartiklarna och opinionsartiklarna?

Denna studies fokus var på nyhetsartiklar och opinionsartiklar i olika dagstidningar och en kvällstidning. Dock har olika plattformar inom sociala medier och onlinerapportering ökat och fått en högre användning de senaste åren. Forskning kring sociala mediers och onlinerapporteringens makt över gestaltning av muslimer hade varit en lämplig fortsättning.

Källhänvisning

Abramowicz, N. (2023). Att stå ut med idioter är en del av integrationen. *Göteborgs-Posten*, 9 augusti. <https://www.gp.se/ledare/att-sta-ut-med-idioter-ar-en-del-av-integrationen.7c8a64fe-3d7c-4fa8-9955-7d86be3f6b9a>

Ahmed, S., & Matthes, J. (2017). Media representation of Muslims and Islam from 2000 to 2015: A meta-analysis. *International Communication Gazette*, 79(3), s. 219-244. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1748048516656305>

Amnesty International (2023). *Sveriges säkerhet bör gälla alla*. <https://www.amnesty.se/aktuellt/sveriges-sakerhet-bor-galla-alla/> [2024-02-01]

Andersson, P. (2023). Här är tidigare koranbränningar. *SVT Nyheter*, 7 december. <https://www.svt.se/kultur/har-ar-tidigare-koranbranningar>

Andersson, D., & Yousuf, E. (2023). Regeringen öppnar för ändring av ordningslagen. *Göteborgs-Posten*, 2 augusti. <https://www.gp.se/nyheter/sverige/regeringen-oppnar-for-andring-av-ordningslagen-efter-korankrisen-.9c9b6962-e774-4fc3-b5db-a1f65bfef728>

Asker, A. (2023). Majoritet vill se förbud mot att bränna religiösa skrifter. *Svenska Dagbladet*, 4 april. <https://www.svd.se/a/EQKOao/majoritet-vill-forbjuda-koranbranning-farlig-dorr-att-oppna>

Axner, M. (2015). *Representationer, stereotyper och nyhetsvärdering: Rapport från medieanalys om representationer av muslimer i svenska nyheter*. Diskrimineringsombudsmannen. <https://www.do.se/download/18.277ff225178022473141e32/1618941270779/rapport-representationer-stereotyper-nyhetsvardering.pdf>

Bacchi, C. (2009). *Analysing policy: what's the problem represented to be?.* Frenchs Forest, N.S.W.: Pearson

Baksi, N. (2023). Yttrandefriheten är viktigast - och att förbli vaksam. *Svenska Dagbladet*, 21 juli. <https://www.svd.se/a/eJwGGg/nalin-baksi-om-koranbranningarna-viktigast-ar-yttrandefriheten>

Bharat, A. S. (2021). Jews and Muslims in contemporary French newspaper discourse (2000–2017). *French Cultural Studies*, 32(1), s. 26-41.

doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/0957155820952024>

Biadi, M. E., & Zih, H. (2021). Representation of Muslims through Passivization and Nominalization in British News Media Discourse: The Times Online Newspaper as a Case Study. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 41(4), s. 685-702.

doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13602004.2022.2029012>

Bosson, A. (2023). "En frustration att det är så svårt att neka tillstånd". *Svenska Dagbladet*, 29 juli. <https://www.svd.se/a/Mo2KRB/stoppa-koranbranningar-inte-oproblematiskt>

Bredström, A. (2003). Gendered racism and the production of cultural difference: Media representations and identity work among “immigrant youth” in contemporary Sweden. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 11(2), s. 78–88. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/08038740310002932>

Bukar, A. A. (2020). The political economy of hate industry: Islamophobia in the western public sphere. *Islamophobia Studies Journal*, 5(2), s. 153-174. doi:<https://www.proquest.com/scholarly-journals/political-economy-hate-industry-islamophobia/docview/2477274045/se-2>

Busch, E. (2020). Busch: Europas frihet är inte förhandlingsbar. *Svenska Dagbladet*, 4 november. <https://www.svd.se/a/wee5zn/busch-europas-frihet-ar-inte-forhandlingsbar>

CERD-kommittén. (2018). [CERD/C/SWE/CO/22-23] *Concluding observations on the combined twenty-second and twenty-third periodic reports of Sweden**. United Nations. doi:<https://www.regeringen.se/contentassets/ddc2b527534e42d59218ba632d0df760/cerd-slut-satser-2018-06-06-engelsk-version.pdf>

Civil Rights Defenders (2022). *Civil Rights Defenders polisanmäler Paludan för hets mot folkgrupp*. <https://crd.org/sv/2022/06/29/civil-rights-defenders-polisanmalar-paludan-for-hets-mot-folkgrupp/> [2024-02-01]

Corbin, M. C. (2017). Terrorists are always muslim but never white: at the intersection of critical race theory and propaganda symposium. *Fordham Law Review*, 86(2), s. 455-486. doi:<https://heinonline-org.ezproxy.ub.gu.se/HOL/P?h=hein.journals/flr86&i=473>

Creutz-Kämpfi, K. (2008). The Othering of Islam in a European Context: Polarizing Discourses in Swedish-Language Dailies in Finland. *Nordicom Review*, 29(2), s. 295-308. doi:<https://doi.org/10.1515/nor-2017-0192>

Dimitrova, D. V., Ozdora-Aksak, E., & Connolly-Ahern, C. (2018). On the Border of the Syrian Refugee Crisis: Views From Two Different Cultural Perspectives. *American Behavioral Scientist*, 62(4), s. 532-546. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/0002764218756920>

Efendic', N., & Kudo, P. (2022). Röster från Rinkeby: "Vi var mänsklig sköld åt polisen". *Svenska Dagbladet*, 20 april. <https://www.svd.se/a/7dO1jo/kritik-mot-polisen-i-rinkeby-vi-fick-agera-mansklig-skold>

Ekengren, A., & Hinnfors, J. (2012). *Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats*. Studentlitteratur AB.

El Biadi, M., & Zih, H. (2021). Representation of Muslims through Passivization and Nominalization in British News Media Discourse: *The Times* Online Newspaper as a Case Study. *Journal of Muslim Minority Affairs*, 41(4), s. 685–702. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13602004.2022.2029012>

Entman, M. R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), s. 51–58. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer Sverige AB.

Evans, M. (2011). Exacerbating social cleavages: The media's role in israel's religious-secular conflict. *The Middle East Journal*, 65(2), s. 235-251. doi:<https://doi.org/10.3751/65.2.13>

Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter. (1993). *General comment No. 22 (48) (art. 18)*.

Förenta nationernas kommitté för mänskliga rättigheter. (1983). *General comment No. 11: Article 20*.

Gardell, M. (2023). Låt Sverige bli landet för bibliotek - inte bokbål. *Aftonbladet*, 16 juli. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/onyJ7m/mattias-gardell-om-koranbranningar>

Groglopo, A., Ahmadi, F., & Munobwa, J. S. (2023). Structural racism in sweden: Framing attitudes towards immigrants through the diversity barometer study (2005–2022). *Social Sciences*, 12(7), 421. doi:<https://doi.org/10.3390/socsci12070421>

Guzman, A. L. (2016). Evolution of News Frames During the 2011 Egyptian Revolution: Critical Discourse Analysis of Fox News's and CNN's Framing of Protesters, Mubarak, and the Muslim Brotherhood. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 93(1), s. 80-98. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1077699015606677>

Hamdan, I. (2020). Malmö - jag är besviken. *Sydsvenskan*, 30 augusti. <https://www.sydsvenskan.se/artikel/jag-ar-besviken-pa-dig-malmo>

Hamdan, I. (2023). 3 000 visade sitt missnöje över koranbränningarna. *Sydsvenskan*, 10 juli. [Länk saknas].

Hasher, N., & Bleich, E. (2020). Group status, geographic location, and the tone of media coverage: Jews and muslims in new york times and guardian headlines, 1985–2014. *Comparative Migration Studies*, 8(1). doi:<https://doi.org/10.1186/s40878-019-0153-3>

Herkel, P., & Brundin, L. (2020). "Det var det värsta upplopp jag varit med om". *Sydsvenskan*, 1 september. <https://www.sydsvenskan.se/2020-08-31/det-var-det-varsta-upplopp-som-jag-varit-med-om-under-mina-15-ar-som-polis/>

Hjörne, P. (2022). Peter Hjörne: Alla måste acceptera vår grundlagsfästa yttrandefrihet. *Göteborgs-Posten*, 24 april. <https://www.gp.se/ledare/ledarkronika/alla-maste-acceptera-var-grundlagsfasta-yttrandefrihet.bcfcf1b4-33db-416b-8cc9-85e04bcedc5b>

Holmqvist, A., & Augustsson, D. (2023). Utreds för hets mot folk-grupp efter koranbränning. *Göteborgs-Posten*, 29 juni. <https://www.gp.se/nyheter/sverige/hets-mot-folkgrupp-utreds-efter-koranbranningen.76c49403-c91f-463a-87e0-a27190dedf9e>

Institutet för mänskliga rättigheter (2023). *Årsrapport 2023*.
<https://mrinstitutet.se/rapporter/arsrapport-2023/>

Institutet för mänskliga rättigheter (2024). *Årsrapport 2024*.
<https://mrinstitutet.se/rapporter/arsrapport-om-situationen-for-manskliga-rattigheter-i-sverige-2024/>

Jakku, N. (2018). Islamophobia, representation and the muslim political subject. A swedish case study. *Societies*, 8(4), 124. doi:<https://doi.org/10.3390/soc8040124>

Jalalian, H. (2023). Här har vi yttrandefrihet - för alla utom muslimer. *Aftonbladet*, 5 augusti. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/KnR6wG/koranbranningarna-ar-yttrandefrihet-for-alla-utom-muslimer>

Kanji, A. (2018). Framing Muslims in the “War on Terror”: Representations of Ideological Violence by Muslim versus Non-Muslim Perpetrators in Canadian National News Media. *Religions*, 9(9) 274. doi:<https://doi.org/10.3390/re19090274>

Karlén, M. (2023). Angeredsmoskén: ”Ska inte bemöta hat med hat”. *Göteborgs-Posten*, 29 juli. <https://www.gp.se/nyheter/goteborg/angeredsmosken-om-koranbranningarna-ska-inte-bemota-hat-med-hat.2c815c8b-ab75-4289-a79c-76b938de58d6>

Karlsson, N., Lila, M., Gracia, E., & Wemrell, M. (2021). Representation of Intimate Partner Violence Against Women in Swedish News Media: A Discourse Analysis. *Violence Against Women*, 27(10), s. 1499-1524.
doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1077801220940403>

Kantar Sifo (2023). *Räckviddsrapport Orvesto Konsument*. (Rapport 2023:2).
<https://www.kantarsifo.se/rapporter-undersokningar/orvesto-konsument-20232>

Koch, C., & Hüsser, A. (2023). Caught in Narrative Patterns? Analysis of the Swiss News Coverage of Christians, Muslims, and Jews. *Religions*, 14(10), 1275.
doi:<https://doi.org/10.3390/rel14101275>

Kristjansson, T. (2023). Polisen kan ha rundat lagen för att stoppa Paludan. *Göteborgs-Posten*, 20 maj.
<https://www.gp.se/nyheter/sverige/uppgifter-polisen-rundade-lagen-for-att-stoppa-paludan.30f214eb-e8c6-4e26-9b07-e5e81a876284>

Kristjansson, T., & Andersson, D. (2023). Uppretat men lugnt vid manifestation i centrala Stockholm. *Göteborgs-Posten*, 21 juli. [Länk saknas].

Larsson, Y. (2022). Våldsamt upplopp i Malmö efter koranbränning – detta har hänt. *SVT Nyheter*, 10 oktober.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/valdsamt-upplopp-i-malmo-efter-koranbranning-detta-har-hant>

Leth, G., & Thurén, T. (2000). *Källkritik för internet*. Styrelsen för psykologiskt försvar.
<https://rib.msb.se/filer/pdf/27968.pdf>

Lindberg, Y., & Bagga-Gupta, S. (2021). On Naming Groups in the Margins. Constructs of (Dis)ability in the Morning Press across Time in the Nation-State of Sweden. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 23(1), s. 50-62. doi:<https://doi.org/10.16993/sjdr.737>

Medieombudsmannen. (u.å.). *Publicitetsreglerna – grunden i det medieetiska systemet*.
<https://medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/publicitetsreglerna-grunden-i-det-medieetiska-systemet/> [2024-05-04]

Mellin, L. (2023). LENA MELLIN. *Aftonbladet*, 6 augusti. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/bgJ0gB/korankrisen-ar-ulf-kristerssons-varsta-kris-hittills>

Meltzer, C. E. (2023). Isolated Incidents. Media Reporting on Violence Against Women in the German Press. *Journalism Practice*, s. 1–20.

doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17512786.2022.2162952>

Nacos, L., B. & Torres-Reyna, O. (2003). Framing Muslim-Americans Before And After 9/11. I Norris, P., Montague, K. & Just, M. (red.) *Framing Terrorism: The News Media, the Government and the Public*. New York: Routledge.

doi:<https://search-ebscohost-com.ezproxy.ub.gu.se/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=115687&site=ehost-live>

Nassar, Rita. (2020). Framing Refugees: The Impact of Religious Frames on U.S. Partisans and Consumers of Cable News Media. *Political Communication*. 37(5), s. 593–611. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/10584609.2020.1723753>

Neuding, P. (2023). Paulina Neuding: Kravallerna blottar migrationsmisslyckandet. *Svenska Dagbladet*, 7 april. <https://www.svd.se/a/3Eo4G9/paulina-neuding-kravallerna-blottar-sveriges-misslyckande>

Nilsson, E. (2023). Busch: Förkastligt bränna helig skrift - inte olagligt. *Svenska Dagbladet*, 7 juli. <https://www.svd.se/a/3EKKVX/regeringen-overvager-atgarder-efter-koranbranningarna>

Nyman, J., Sallinen, J., Bosson, A., Karlsson, P., & Törnquist, H. (2023). Säpo varnar: koranbränningen ökar attentathoten mot Sverige. *Svenska Dagbladet*, 29 juni.

<https://www.svd.se/a/Xb31nx/koranbranning-kan-driva-fram-attentat-enligt-sapo>

Okoye, J.-B. S. (2022). Mediated representation of Middle Eastern and African migrants in UK and US press in the Wake of Brexit and Trumpism. *Journalism*, 23(10), s. 2153-2170.

doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1464884920984693>

Palmkvist, J., & Habul, K (2020). Filmerna ger bild av hat och vandalism. *Sydsvenskan*, 5 september. [Länk saknas].

Pettersson, K. (2023). Rätten att kritisera religion är självklar. *Aftonbladet*, 3 september. <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/GMmxj6/karin-pettersson-om-koranbranningar-och-ytt-randefrihet>

Poole, E., & Williamson, M. (2023). Disrupting or reconfiguring racist narratives about Muslims? The representation of British Muslims during the Covid crisis. *Journalism*, 24(2), s. 262-279. doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/14648849211030129>

Rahardini, N. A. (2023). Eyes on Media Framing: Study of the Representation on COVID-19 Vaccine News. *SALEE: Study of Applied Linguistics and English Education*, 4(1), s. 185–200. doi:<https://doi.org/10.35961/salee.v4i1.607>

Regeringskansliet (2023). *En översyn av ordningslagen för att stärka Sveriges säkerhet* [pressmeddelande], 18 augusti. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/08/en-oversyn-av-ordningslagen-for-att-starka-sveriges-sakerhet/>

Said, E. (1978). *Orientalism*. Pantheon Books.

Sandebring, T. (2023). Stoppa bokbålen innan islamisterna slår till i Sverige. *Göteborgs-Posten*, 28 augusti. <https://www.gp.se/debatt/stoppa-bokbalen-innan-islamisterna-slar-till-i-sverige.71dc8122-ce69-4475-a042-5f0236f9747a>

Schultz, M. (2022). SR:s felcitering av Ebba Busch är oacceptabel. *Svenska Dagbladet*, 9 maj. <https://www.svd.se/a/bGPWrB/sveriges-radios-felcitering-av-ebba-busch-ar-oacceptabel>

SOU 2018:50. *Ett oberoende public service för alla - nya möjligheter och ökat ansvar*.

SOU 2006:21. *Mediernas Vi och Dom – mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*.

SOU 2016:30. *Människorna, medierna & marknaden*.

Steiner, K. (2015). Images of Muslims and Islam in Swedish Christian and secular news discourse. *Media, War & Conflict*, 8(1), s. 20–45. doi:<https://www.jstor.org/stable/26164682>

Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle - en introduktion till politisk kommunikation*. Studentlitteratur AB.

Ståhle, M., & Ahmadi Högfeldt, F. (2023). "De skrek att detta var det bästa som hänt". *Svenska Dagbladet*, 2 april. <https://www.svd.se/a/Q7aMmW/svd-atervander-till-orebro-ett-ar-efter-paskkravallerna>

Sundén, J. (2023). "Marginella grupperingar kan utföra blodiga dåd". *Svenska Dagbladet*, 18 augusti. <https://www.svd.se/a/Kn7nW5/expert-om-hoten-mot-sverige-marginella-grupper-som-kan-utfor-blodiga-dad>

SÖ 1971:40. *Internationell konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering*.

SÖ 1971:42. *Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter*.

Söderberg, K. (2023). "Vi måste se bokbränningarna för vad de är: direkta hot mot minoritetsgrupper som till vardags redan känner sig utanför i Sverige.". *Sydsvenskan*, 20 juli. <https://www.sydsvenskan.se/2023-07-20/se-bokbranningarna-for-vad-de-ar-hot-mot-minoritetsgrupper>

Theander Olsson, M. (2023). Terrorexpert: Sverige en prioriterad måltavla. *Göteborgs-Posten*, 5 april. <https://www.gp.se/nyheter/sverige/terrorexpert-sverige-en-prioriterad-maltavla.8571d22a-9a2d-5f49-999c-1137d53ca594>

TT-Nyhetsbyrån. (2023). Grillade koran - fälls för hets mot folkgrupp. *Göteborgs-Posten*, 13 oktober. <https://www.gp.se/nyheter/sverige/grillade-koran-falls-for-hets-mot-folkgrupp.4ef6a701-d0e5-574a-ae02-2b5cf83840a6>

TT-Nyhetsbyrån. (2022). Grundlagarna står på Paludans sida. *Sydsvenskan*, 19 april. <https://www.sydsvenskan.se/artikel/sveriges-grundlagar-star-pa-rasmus-paludans-sida>

TT-Nyhetsbyrån. (2023). Kristersson efter koranbränningen: "En djupt respektlös handling". *Aftonbladet*, 23 januari. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/RGmJ6d/kristersson-i-kvall-vill-uttrycka-min-sympati>

TT-Nyhetsbyrån. (2023). "Säkerhetsläget har försämrats". *Sydsvenskan*, 27 juli. <https://www.sydsvenskan.se/2023-07-26/sapo-sakerhetslaget-har-forsamrats/>

Umamaheswar, J. (2015). 9/11 and the evolution of newspaper representations of incarcerated Muslims. *Crime, Media, Culture*, 11(2), s. 177-199.
doi:<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1741659015588403>

Unesco. (2015). *Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyrtingar*.
<https://unesco.hemsida.eu/wp-content/uploads/2015/09/Unescos-m%C3%A5ngfaldskonvention-juli-2015.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> [2024-05-08]

Wadensjö, B., & Olwan, A. (2023). Sverige behöver skydda religionens roll i samhället. *Svenska Dagbladet*, 30 juli. <https://www.svd.se/a/GM24WV/sverige-behover-skydda-religionens-roll-skriver-wadensjo-och-olwan>

Westling, F. (2023). 51 procent vill ha förbud mot koranbränning. *Aftonbladet*, 11 juli. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/AP5akA/varannan-svensk-vill-forbjuda-koranbranning>

Widmalm, S. (2023). Stora risker om Sverige ändrar lagstiftningen. *Svenska Dagbladet*, 26 juli. <https://www.svd.se/a/Kn2m5G/lat-inte-teokratier-paverka-vara-lagar-skriver-sten-widmalm>

Öhagen, A. (2023). 'Står inte bakom de här fjantarna'. *Aftonbladet*, 24 augusti. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/LlGqG4/cecilia-saav-slackte-salwans-koranbranning>